

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE Z OBLASTI
FILOZOFIE DOSTUPNÉ ON-LINE NA ZČU V PLZNI A
JEJICH VYUŽITÍ STUDENTY KFI FF ZČU V PLZNI**

Radek Fleišman

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Elektronické informační zdroje z oblasti filozofie

dostupné on-line na ZČU v Plzni a jejich využití

studenty KFI FF ZČU v Plzni

Radek Fleišman

Vedoucí práce:

Mgr. Sylva Řehořová

Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni

Filozofická a právnická knihovna ZČU v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, 16. dubna 2014

.....

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval paní Mgr. Sylvě Řehořové za odborné vedení, cenné rady, konzultace a věcné připomínky, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

.....	5
1 TEORETICKÝ ÚVOD – FILOZOFIE.....	6
1.1 DEFINICE FILOZOFIE.....	6
1.1.1 Co filozofie není.....	6
1.2 POČÁTKY FILOZOFIE.....	6
1.2.1 Thalés z Milétu.....	6
2 ROZDĚLENÍ FILOZOFIE	7
2.1 ROZDĚLENÍ FILOZOFIE – DLE PODOBNÉ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	7
2.2 ROZDĚLENÍ FILOZOFIE – PODLE TEMATICKÉHO ZAMĚŘENÍ.....	7
2.3 ROZDĚLENÍ FILOZOFIE – PODLE VÝCHODISEK, PŘEDPOKLADŮ A ŘEŠENÍ.....	7
2.4 ROZDĚLENÍ FILOZOFIE – PODLE FILOZOFICKÝCH MYŠLENKOVÝCH SMĚRŮ.....	7
3 TYPOLOGIE ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ (EIZ).....	8
3.1 DEFINICE ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	8
3.3 KATEGORIZACE ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	8
4 ROZDĚLENÍ ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ DLE RELEVANCE.....	10
5 PARAMETRY PRO VÝBĚR ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....	11
5.1 OBSAHOVÉ PARAMETRY.....	11
5.2 FORMÁLNÍ PARAMETRY.....	11
6 DATABÁZE.....	12
6.1 ODBORNÁ DEFINICE TERMÍNU DATABÁZE.....	12
6.2 POČÁTKY DATABÁZÍ.....	12
6.3 TYPOLOGIE DATABÁZÍ.....	12
6.4 DATABÁZE (LICENCOVANÉ) PŘÍSTUPNÉ NA ZČU V PLZNI	12
6.5 PŘEHLED ONLINE EIZ NA ZČU – VÝBĚR OBOR FILOZOFIE.....	13
7 PRAKTICKÁ ČÁST	15
7.1 PŘÍPRAVA VÝZKUMU.....	15
7.2 VOLBA OBJEKTŮ ZKOUMÁNÍ.....	15
7.3 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	15
7.4 STANOVENÍ TECHNIKY SBĚRU DAT.....	15
7.5 URČENÍ HYPOTÉZ VÝZKUMU.....	15
7.6 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	15
ZÁVĚR.....	19
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	20
RESUME.....	21

Z předložených a schválených témat vedením Katedry Filozofie Západočeské univerzity v Plzni pro bakalářské práce v akademickém roce 2013/2014, jsem si pro svou závěrečnou bakalářskou práci zvolil téma *Elektronické informační zdroje pokrývající zvolený obor: jejich charakteristika a dostupnost (placené zdroje i volné zdroje na internetu, porovnání)*, jehož rozsáhlou a ne zcela určitou šíří záběru jsme po konzultaci s vedoucí mé bakalářské práce, paní Mgr. Sylvou Řehořovou, zúžili a upřesnili do finálního zadání - *Elektronické informační zdroje z oblasti filozofie dostupné on-line na ZČU v Plzni a jejich využití studenty KFI FF ZČU v Plzni*.

Teoretickou část bakalářské práce budou tvořit kapitoly, které se budou věnovat definici pojmu filozofie a typologii elektronických informačních zdrojů.

Část praktickou, v níž bude kladen velký důraz na informace o skutečném využívání elektronických informačních on-line zdrojů přístupných studentům KFI FF ZČU v Plzni, která bude vycházet z dat získaných mezi studenty uvedené katedry při kvantitativním výzkumu, provedeném metodou dotazníku, pomocí bezplatné verze on-line dotazníku z portálu *Survio*. Dotazník je tvořen celkem třinácti otázkami, z nichž drtivá většina, konkrétně dvanáct je standardizovaných a pouze poslední dotaz je otevřený, v němž respondenti mají za úkol jmenovitě uvést tři nimi nejčastěji používané databáze, seřazené v sestupném pořadí dle četnosti využívání.

Stěžejním cílem bakalářské práce je jednak samozřejmě přinést odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky spolu s jejich následnou analýzou hlavně ve vztahu ke stanoveným hypotézám. Práce má rovněž několik menších dílčích cílů, těmi jsou: představit obecně zvolený obor - filozofie, obecně popsat, porovnat primárně placené elektronické informační zdroje přístupné na ZČU a průzkumem zjistit jejich využívání studenty FF - katedra Filozofie, obor Humanistika. Přínosem je kromě uceleného přehledu vybraných elektronických informačních zdrojů s popisem a jednoduchým srovnáním, též zmapování, jak dalece jsou daní studenti fundovaní v oblasti využívání elektronických informačních zdrojů při svém studiu, nakolik znají možnosti a nabídku elektronických informačních zdrojů, které jim ZČU zpřístupňuje a jak v praxi jednotlivé, hlavně placené elektronické informační zdroje, využívají.

1 Teoretický úvod – Filozofie

Celá úvodní kapitola bude pojednávat pouze o termínu filozofie. Právě tento termín - filozofie - je totiž, ještě spolu s druhým stěžejním pojmem - elektronické informační zdroje, jedním ze dvou základních pilířů dané bakalářské práce.

Je nemožné v rámci této práce, ale i nad její rámec, úplně popsat, prezentovat a vysvětlit co vše filozofie je, proč a odkdy tu je, čím vším se zabývá, co od ní lze očekávat atp. Toto však ani není úkolem mé práce, nicméně je nezbytné představit si zde filozofii alespoň v duchu těch nejelementárnějších definic a obecných vymezení, minimálně v kontextu dalších kapitol i naplnění zadání práce.

Na závěr vstupní kapitoly, která nás má uvést do problematiky filozofie, si dovoluji vypůjčit část úvodní poznámky z *Filosofického slovníku*, ve které se myslím podařilo kolektivu autorů nadčasově a poměrně stručně v několika větách, ale současně velmi trefně vystihnout základní aspekty filozofie, filozofů a filozofování:

„Ať již je původcem slova filozofie kdokoli, ať již filozofie v dějinách procházela nejrůznějšími peripetemi, ať dnes znamená každému to, čím ji chce mít – role a místo filozofa se nemění. Filosofem není ten, jenž se domnívá, že ví, nýbrž ten, kdo ví, že vědění stále hledá. Filosof nikdy není vlastníkem moudrosti, již by mohl druhým sdělovat. Může druhé vždy pouze přizvat ke společnému, nezajištěnému a konečná řešení nezaručujícímu hledání ve vzájemnosti otázek.“¹

1.1 Definice filozofie

Existuje řada rozmanitých cest a možností jak filozofii uchopit a popsat. Od těch nejobsáhlejších vědecky pojatých metod až po teorie na úrovni populárně naučné literatury pro nejširší veřejnost. Každá z nich bude svým způsobem ta správná, nicméně díky obsahu a přesně nedefinovanému objektu zájmu filozofie, žádná z nich nebude jednoznačná, univerzální, komplexní ani definitivní.

Kupříkladu autor knihy *Filosofie*, Doc. PhDr. Ivan Blecha, Csc., vychází při formulaci pojmu resp. slova FILOSOFIE odvozením z řeckých slov PHILEIN = láska, milovat a SOPHIA = moudrost (rovněž někdy chápáno i jako poznání nebo též poznání), dané sousloví má pak při nejčastěji používaném doslovném přeložení

---

1 *Filosofický slovník*. 2. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 5. ISBN 80-7182-064-4.

význam - láska k moudrosti.² Jelikož se někdy vedou polemiky, zda je vůbec filozofie vědou, ve smyslu slova věda, používaného standardně u exaktních resp. empirických typů věd, které používají odlišné metody pro pozorování, měření či vyhodnocování zkoumaných jevů, skutečností nebo předmětů, zvolil profesor pro obor filozofie, Ivan Blecha, při definici pojmu filozofie, ve své výše uvedené knize, namísto obvyklejšího pojmenování věda, umírněnější slovní spojení „myšlenkové úsilí“:

„Filozofie je zvláštní myšlenkové úsilí, které si klade za cíl zkoumat jednotlivá jsoucna nikoli jako ostatní vědy v jejich dílčích projevech, ale z hlediska toho, že, jak a proč vůbec jsou, tedy z hlediska jejich bytí. Proto je první a základní filosofickou disciplínou tzv. ontologie - nauka o bytí.“³

1.1.1 Co filozofie není

V předešlých řádcích jsem si dovolil tvrdit, že je vcelku nereálné přesněji vymezit pojem filozofie, zkusím tedy použít zdánlivě lehčí postup opačným směrem, označím to, co již za filozofii rozhodně považovat nelze. Jsou to jednak každodenní pseudo rozumování, falešná a prázdná hlubokomyslná rozjímání, dále pak věda a taktéž náboženství.⁴

1.2 Počátky filozofie⁵

Vznik filozofie je spjatý s údivem, překvapením, kladením otázek a znejišťováním do té doby obecně platných a jasných faktů, pravd a tvrzení. Ve většině úvodů do filozofie se nejčastěji setkáváme s dvěma standardními pojetími o samotném vzniku filozofie. Tu první z nich lze označit za teorii úžasu nebo údivu (řec. to patos = diviti se). Druhou pak trochu odborněji jmenujeme jako přechod od mýtu (řec. *mythos* = pův. slovo, slovní tvar skutečnosti; později vyprávění, báje, pohádka)⁶ k logu (řec. *logos* = slovo, číst, sbírat, sečítat, vyprávět;

---

2 BLECHA, Ivan. *Filozofie*. 4. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2004. s. 17. ISBN 80-7182-147-0.

3 BLECHA, Ivan. *Filozofie*. 4. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2004. s. 16. ISBN 80-7182-147-0.

4 ŠPELDA, Daniel. *Úvod do filozofie: KFI/UDF* [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: https://www.esf.kfi.zcu.cz/kompendium/?course=kfi_udf&page=00000004

5 BEDNÁŘ, Miloš. *Základy filozofie a etika*. [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://www.ftvs.cuni.cz/katedry/kin/Bednar/Fil.studopora.doc>

6 *Filosofický slovník*. 2. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 281. ISBN 80-7182-064-4.

později řeč, důvod, rozum ad.)⁷ resp. jejich vzájemný střet. Mýtus vypráví pomocí mnoha slov, vždy chce vidět pouze celek, případně jej spojuje nebo udržuje, vše je pro něj jasné a nikdy se na nic netáže, nic neproblematizuje a nepracuje s časem. Na rozdíl od pojmu logos, jenž se naopak vždy snaží vše rozkládat, atomizovat, pokládá si otázky, přísně pracuje s časem, zneklidňuje a znejišťuje.

1.2.1 Thalés z Milétu⁸

A kdy se tedy vlastně filozofie objevila poprvé? Tak na tuto otázku existuje překvapivě až neskutečně přesná odpověď. Vše se totiž událo a odstartovalo již před téměř 2600 lety, konkrétně 28. května roku 585 před Kristem (dále jen př. Kr.)!

Po několika předchozích řádcích, s celou řadou prohlášení o nejednoznačnosti, neuchopitelnosti a nejasné zařaditelnosti filozofie, je zde najednou nečekaně přesný časový údaj k samotnému vzniku filozofie. Jak je to možné?

Tohoto dne se totiž měl, na základě prognózy řeckého matematika, astronoma a vědce Thalety z Milétu, uskutečnit neobyčejný, leč s pravidelností se objevující astronomický jev - zatmění slunce. A ten skutečně v dané datu nastal. Bylo to poprvé, kdy se Thaletovi podařilo přenést se přes práh současnosti do budoucnosti. Dokázal to nejen za pomoci svých smyslových představ a odhadů, ale hlavně díky užití loga.

V pozdější době dokázal Thalés své úvahy posunout ještě dále. To již transcendoval (pozn. transcendence – ve filozofii velmi podstatný termín, který pochází z lat. transcendere a lze jej vysvětlit jako překračovat nebo přesahovat)⁹ nejen v čase, ale i v prostoru – když vyslovil tvrzení, že se vyskytují hvězdy i v rámci jižního nebeského pásu, které však díky geografické poloze území starověkého též antického Řecka, nebyly v oblasti ionské Malé Asie u břehů Středozemního moře nikdy pozorovatelné. Tímto mimo jiné Thalés Milétský tehdy prokázal, že je možné, aby existovala jsoucná, přestože ne všechna jsme schopni registrovat a vnímat našimi lidskými smysly.

---

7 *Filosofický slovník*. 2. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 246. ISBN 80-7182-064-4.

8 BEDNÁŘ, Miloš. *Základy filozofie a etika*. [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://www.ftvs.cuni.cz/katedry/kin/Bednar/Fil.studopora.doc>

9 *Filosofický slovník*. 2. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 417. ISBN 80-7182-064-4.

2 Rozdělení filozofie

Stejně jako charakteristika samotného pojmu filozofie nebo její definice, o které se snažila i předchozí kapitola, bude též rozdělení filozofie velmi složité, široké a rozličné.

2.1 Rozdělení filozofie – dle podobné bakalářské práce¹⁰

Například již dnes bývalá studentka Filozofické fakulty ZČU v Plzni, Veronika Štejrová, ve své dva roky staré, úspěšně obhájené bakalářské práci na podobné téma, uvádí následující variantu rozdělení filozofie. Vychází přitom převážně z historického rozdělení filozofie podle Aristotela.

Rozdělení filozofie, myšleno tradiční filozofie, jež se dnes přednáší vysokoškolským studentům na drtivé většině našich univerzit resp. jejich filozofických fakultách, dělí v obecné rovině filozofii na tři elementární oblasti:

- metafyzika
- logika
- etika

K tomuto základnímu dělení ještě přidává pokračování v členění na základě dalších specifických kritérií, kam pak zařazuje kategorie:

- teoretická filozofie (např. teorie poznání, filozofie vědy či filozofie jazyka)
- praktická filozofie (např. estetika nebo etika)
- hraniční disciplíny (např. dějiny filozofie, filozofie náboženství, filozofie práva apod.)

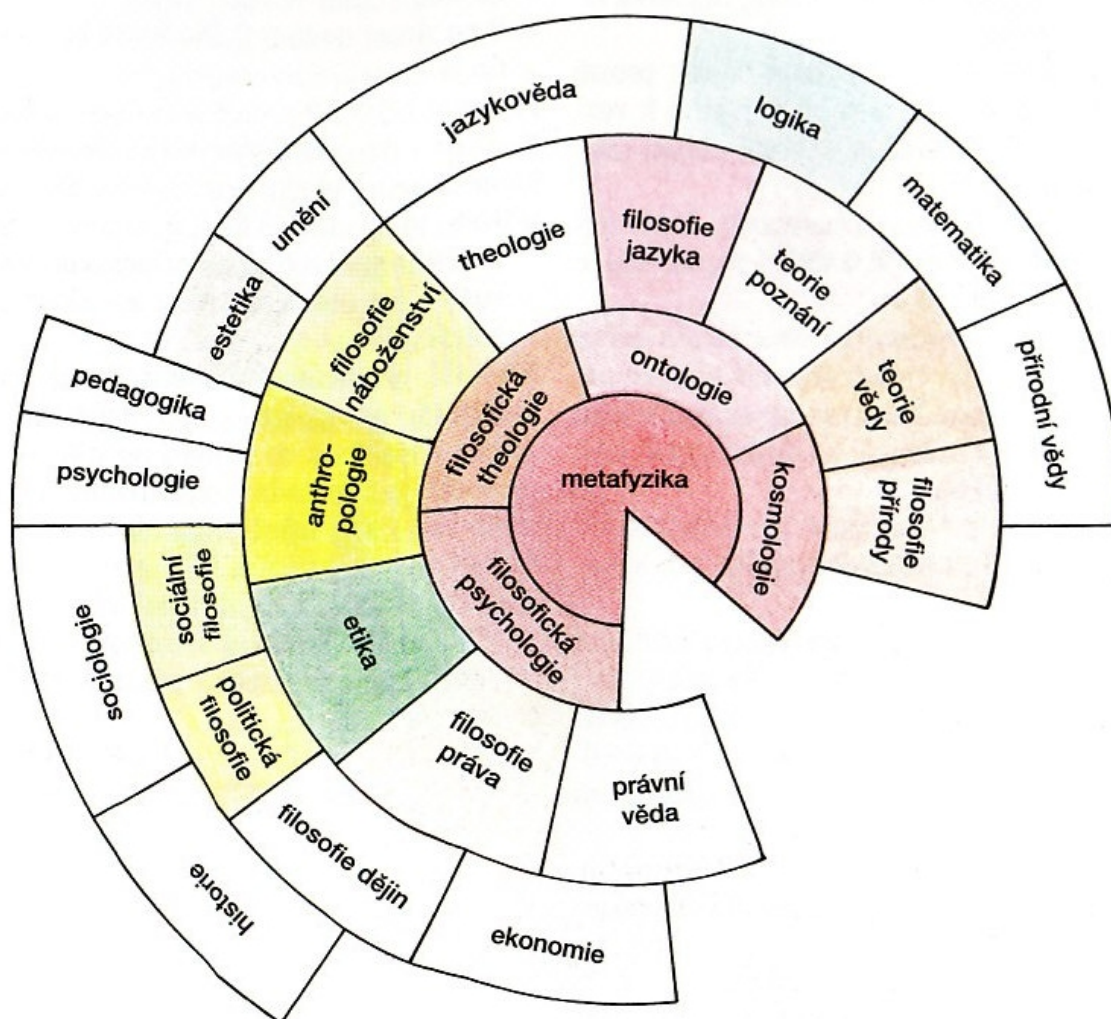
Mně osobně se při přípravě podkladů pro tuto bakalářskou práci jevily více uspokojivé jiné v současnosti dostupné varianty možného členění filozofie, proto si je zde dovoluji v dalších podkapitolách prezentovat a výše uvedené rozdělení filozofie zmiňované kolegyně, se tím pokusím rozšířit.

10ŠTEJROVÁ, Veronika. *Elektronické informační zdroje z oblasti filozofie dostupné v České republice*. [online]. 2012, s. 9 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/handle/11025/4897/Bakalarska%20prace%2024.4.2012%20-%20tisk.pdf?sequence=1>

2.2 Rozdělení filozofie – podle tematického zaměření¹¹

Dalším možným dělením filozofie je totiž rozdělení dle zaměření na určitý předmět nebo tematiku. Takové rozdělení nám předkládá elektronická učebnice ZČU v Plzni – KOMPENDIUM, konkrétně v druhé kapitole PhDr. Jaromíra Murgaše, Csc., s názvem *Problematika filozofie*, pro které využívá mimo jiné *Encyklopedického atlasu filozofie* (dále již jen EAF), z něhož si pro přehlednost uvedeme obrázek s aktuálním přehledem rozsahu filozofického bádání, jenž je tvořen: současnými (viz. barevně podbarvená pole) filozofickými disciplínami a oblastmi spolu s příbuznými speciálními resp. vyčleněnými vědami (viz. bílá pole) a také uměním.

Obrázek č. 1 – Filozofické disciplíny současnosti a přílehlé speciální vědy

Nutno poznamenat, že ani daný grafický přehled není absolutní, např. i díky tomu, že autoři EAF uvádějí „pouze“ prosté označení antropologie, přestože vhodnější a přesnější by zcela jistě bylo použití termínu filozofická antropologie, a tím by v přehledu přibyly ještě

11 MURGAŠ, Jaromír. *Úvod do filozofie: KFI/UDF* [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: https://www.esf.kfi.zcu.cz/kompendum/?course=kfi_udf&page=00000013

další specializované antropologicky vyprofilované oblasti filozofického zkoumání. Navíc se ještě stále mohou kdykoliv objevit rovněž další nové resp. lépe řečeno osamostatněné specializované vědní obory.

2.3 Rozdělení filozofie – podle východisek, předpokladů a řešení¹²

Dalším možným rozdělením filozofie, je dělení na základě řešení filozofických otázek a je dále rovněž dáno filozofickými předpoklady i východisky. To vše především v plném kontextu vzhledem k historickému vývoji myšlení, filozofie, společnosti, vzdělání či podobným aspektům včetně osobních.

2.4 Rozdělení filozofie – podle filozofických myšlenkových směrů¹³

Dále pak lze filozofii dělit i podle filozofických myšlenkových směrů nebo proudů. V tomto případě potom hovoříme například o platonismu, novopozitivismu, aristotelské, novokantovské či analytické filozofii, kritickém racionalismu, hermeneutice, fenomenologii nebo existencialismu atp. Je třeba však ještě počítat i s dalším interním členěním v rámci jednotlivých směrů nebo jejich vzájemným prolínáním. K tomu se přidávají rovněž aspekty časového nebo vnějšího charakteru a ostatní pomocná kritéria. Na základě těchto parametrů pak rozlišujeme filozofické proudy jako kupříkladu voluntarismus (= filozofický směr, jenž považuje vůli, cítění a chtění za přednější a důležitější než je myšlení a intelekt, a to nejen pro duši člověka, ale též pro veškerou vnější přírodu)¹⁴, mladohegelství, racionalismus, filozofie života nebo klasická německá filozofie atd.

---

12 MURGAŠ, Jaromír. *Úvod do filozofie: KFI/UDF* [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: https://www.esf.kfi.zcu.cz/kompendium/?course=kfi_udf&page=00000013

13 Tamtéž

14 NEFF, Vladimír. *Filozofický slovník pro samouky neboli Antigorgias*. 4. vyd. Praha : Mladá fronta, 2007. s. 441. ISBN 978-80-204-1547-9.

3 Typologie elektronických informačních zdrojů (EIZ)

3.1 Definice elektronických informačních zdrojů¹⁵

Následující kapitola bude věnována definici a rozdělení elektronických informačních zdrojů. Pomocí postupné a přehledné typologie bych se rád pokusil dostatečně představit daný pojem - elektronické informační zdroje. Dle definice České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV), je elektronický informační zdroj, definován takto:

„Informační zdroj, který je uchováván v elektronické podobě a je dostupný a v prostředí počítačových sítí nebo prostřednictvím jiných technologií distribuce digitálních dat (např. na discích CD – ROM nebo DVD). V bibliografickém popisu elektronických zdrojů se používá tohoto termínu pro obecné označení druhu dokumentu.“¹⁶

Podobně jako u pojmu filozofie, je i u termínu elektronické informační zdroje, určitá polemika ohledně jeho jednoznačné definice. Deklarovat dané tvrzení mohu na genezi jejich terminologického označení například prostřednictvím zprávy, kterou vyhotovila Mgr. Ludmila Celbová z oddělení zpracování speciálních dokumentů Národní knihovny České republiky v srpnu roku 1998. Ve zmíněném dokumentu se mimo jiné věnuje právě problematice elektronických informačních zdrojů. Konkrétně se jedná o to, že v té době pracovala Národní knihovna České republiky na překladu revidovaného vydání ISBD(CF) – doporučení ISBD¹⁷ pro počítačové soubory (CF=computer files). Následné zrevidované vydání přineslo změněný název na ISBD(ER) – doporučení pro elektronické zdroje (ER=electronic resources), i celou řadu dalších změn týkajících se elektronických zdrojů. Tento mezinárodní standardní bibliografický popis elektronických informačních zdrojů byl jako součást celého ISBD

15CELBOVÁ, Ludmila. *Elektronické zdroje: Aktuální změny a doplňky ve standardech* [online]. © 1998 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/informativni-materialy/elzdroje#predml>

16 Tamtéž.

17 OBSTOVÁ, Gabriela. *ISBD* [online]. © 2010 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/ISBD>.

souboru kompletně přeložen do češtiny v Národní knihovně ČR a poté v roce 1999 vydán.

Při zahájení aplikování českých termínů, které vznikaly překladem používaných anglicky psaných mezinárodních pravidel, byl původně k označování elektronických zdrojů zvolen termín “počítačové soubory“, který vycházel z překladu anglického originálu “computer files“. Ale protože se objevovalo velké množství připomínek, převážně se ozývajících z úst odborníků oboru výpočetní techniky, že daný překlad termínu pomocí slova “soubor“ není ideálně zvolený, jelikož je hlavně v oboru výpočetní techniky významově mnohem užší, což bylo shledáno jako plně legitimní připomínka, došlo nakonec nejen u nás, ale i v anglicky mluvících zemích, ke shodě o nutné aktualizaci a změně pojmu “computer files“. Následným revizním procesem byl pojem “computer files“ změněn na přesnější a k obecně využívanému označení specifického a v současné době stále stěžejnějšího druhu dokumentů vhodnější pojmenování “electronic resources“ = elektronické zdroje resp. prostředky resp. název ISBD(RS). Revizní vydání neznamenovalo pouze změnu označení, ale také současně celou řadu změn týkajících se postupů a procesů při zpracování dokumentů.

3.2 Mezinárodní standardní bibliografický popis (ISBD)¹⁸

Nyní si dovoluji malý exkurz k přiblížení používaného označení ISBD (International Standard Bibliographic Description), tj. Mezinárodní standardní bibliografický popis. ISBD pro jednotlivé druhy dokumentů určují oblasti popisných (identifikačních) údajů v bibliografickém záznamu. Stanovuje rovněž, jaké údaje budou jednotlivé oblasti obsahovat a jakou budou mít interpunkci. Jeho vznik se datuje do roku 1969 a výnosem Mezinárodního setkání katalogizačních odborníků konaného v Kodani. Od roku 1971 pak postupně vznikaly standardizované bibliografické popisy pro jednotlivé druhy dokumentů. Používání v praxi si vždy časem vyžádalo nutné aktualizace a revidování některých pravidel včetně jejich souladů.

Globální rozvoj internetu, dalších moderních technologií včetně vzniku nových forem dokumentů probíhal takovým tempem a v takové intenzitě, že je nastavený systém ISBD nedokázal kopírovat a zachytit ani ve svém vlastním vývoji natož v aktualizaci pravidel včetně revizních postupů. Tento fakt vyústil v roce 2007 vytvořením

---

18 OBSTOVÁ, Gabriela. *ISBD* [online]. © 2010 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/ISBD>.

konsolidovaného znění ISBD, jenž bylo představeno při světovém kongresu v Jižní Africe. Konsolidované znění spojilo všechny dosavadní jednotlivé specializované ISBD v jeden text, včetně pravidel pro jejich vzájemnou sounáležitost při aktualizacích. Přínosem konsolidace je zjednodušení zpracování spolu se všemi ostatními procesy a hlavně též rychlejší i flexibilnější způsob případných úprav a revizí v budoucnu, a to s možností provádět je v elektronickém prostředí.

3.3 Kategorizace elektronických informačních zdrojů¹⁹

Žijeme v době až neomezených technických možností a nepřehledného množství různých informací. Každý z nás, kdo informace potřebuje využívat (např. pro studium), se musí umět v široké nabídce dobře orientovat. Pak dokáže eliminovat při výběru zdroje neověřené, nerelevantní a nereseriování zdroje elektronických informací.

K přehlednému zorientování se v seriózních a ověřitelných elektronických informačních zdrojích nám poslouží rozdělení dle následující kategorizace:

■ Z hlediska typu (technologie zpracování):

- **Databáze (profesionálních informací)** = množina strukturovaných dat, které tvoří celek z hlediska tematiky nebo druhu uložených záznamů.
- **Internetové oborové portály** = soubor webových stránek, určený na zprostředkování přístupu k vybraným informačním zdrojům určitého tematického zaměření.
- **Digitální knihovny; e-knihy, e-časopisy** = sbírka digitálních objektů různého druhu (textové, obrazové, zvukové, multimediální) spolu s metodami na jejich zpřístupnění, získávání, výběr, organizaci a uchovávání.
- **Elektronický katalog (OPAC – Online Public Access Catalogue)** = veřejně dostupný online knihovní katalog pracující na bázi webu 2.0.

■ Z hlediska přístupu resp. technického zpřístupnění:

- **Přístup k elektronickým informačním zdrojům “offline“** = uživatel resp. účastník není připojen přímo k síti, komunikace probíhá v dávkovém režimu; elektronické informační zdroje jsou distribuované na fyzickém, přenosném nosiči

---

19 FIALA, Jan. *Elektronické informační zdroje : využití pro život I.* [online]. Masarykova Univerzita, 2007 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/eiz_opora.pdf

(např. CD-ROM, DVD) a čitelné prostřednictvím počítače; následně mohou být zpřístupňovány i v síti.

- **Přístup k elektronickým informačním zdrojům “online“** = uživatel resp. účastník je připojen přímo k síti, komunikace probíhá přímo v reálném čase, interaktivně; elektronické informační zdroje jsou uloženy pomocí digitálních technologií a šířeny prostřednictvím digitální sítě, např. v síti internet = vzdálené elektronické informační zdroje (s dálkovým přístupem).

■ Z hlediska tématického a oborového dělení:

- **Oborové elektronické informační zdroje** = jsou zaměřené pouze na jeden konkrétní vědní obor.
- **Multioborové elektronické informační zdroje** = bývají zaměřené na více než pouze jeden konkrétní vědní obor; zajišťují současně informace z více oborů vědy.

■ Dle typu poskytovaných informací:

- **Primární** = obsahují původní konkrétní informace a data (např. kniha nebo e-kniha, encyklopedie na CD-ROMu, časopis či celý text článku, fulltextová databáze, výzkumná zpráva, disertační práce, online text v e-zinu apod.); jsou výhradně publikované původními autory; zabývají se právě jen zadaným tématem nebo problematikou.
- **Sekundární** = obsahují informační zdroje popisující primární dokumenty, tzn. pouze bibliografické a odkazové informace (např. bibliografie, elektronický katalog knihovny, referátový časopis, bibliografická, citační nebo abstraktové databáze atd.).
- **Terciální** = zdroje obsahující především informace o existenci sekundárních informačních zdrojů (databáze katalogů, webové adresáře apod.); jedná se kupříkladu o soupisy nebo databáze databází či bibliografie bibliografií.

■ Dle stupně zpracování informací:

- **Bibliografické** = bibliografické informace o publikovaných časopiseckých článcích, konferenčních příspěvcích, knihách, televizních nebo rozhlasových zpravodajských pořadech, filmových produkcích atp.; obsahují základní údaje

k popisu dokumentu (autor, název článku, název časopisu a mohou být doplněny ještě dále např. abstrakty, klíčovými slovy či jazykem dokumentu atd.).

- **Faktografické** = konkrétní textové, numerické (číselné) nebo kombinované informace (např. statistická data, adresáře, katalogy, registry, elektronické encyklopedie, seznamy apod.).
- **Fulltextové resp. plnotextové** = jedná se o fulltexty původních dokumentů, které umožňují vyhledávání podle textových řetězců; fulltexty se převážně objevují jako pdf soubory nebo HTML dokumenty.

■ Dle ekonomické přístupnosti resp. způsobu získání EIZ:

- **Volně dostupné resp. nezpoptatněné** = zdarma, případně je možné, že bude vyžadována registrace uživatele.
- **Licencované resp. zpoplatněné** = nutný nákup za jednorázový poplatek či formou časově omezeného předplatného; profesionální zdroje přístupné pouze za poplatky, tzn. zakoupené od nadnárodních vydavatelů (nebo od zprostředkovatelů) světové odborné literatury, vykazují oproti volně přístupným zdrojům na internetu pro svého uživatele jednu obrovskou a nezanedbatelnou devizu v podobě prokazatelné odbornosti, garantované věrohodnosti, záruky kvality značky a uživatel pak není nucen řešit dilema kritického hodnocení; specifickým a společným poznávacím znakem tohoto typu zdrojů je rovněž uživatelsky komfortní rozhraní pro intuitivní vyhledávání včetně nadstavbových funkcí pro příjemnější a snadnější práci se zdroji (např. osobní konta, sdílení, překlady, generování citací apod.)²⁰ a dále pak také to, že primární texty jsou v drtivě většině v anglickém jazyce.

3.4 Elektronické informační zdroje – jejich výhody a nevýhody²¹

---

20 MATÝSOVÁ, Tereza. *Elektronické informační zdroje pro obor pedagogika, citování a formální náležitosti závěrečné práce* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www.slideshare.net/rs_knihovnaffimu/elektronick-informan-zdroje-pro-obor-pedagogikacitovn-a-formln-nleitosti-zvren-prce

21 *Informační zdroje, podpora, kanály* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://wikisofia.cz/index.php/Informa%C4%8Dn%C3%AD_zdroje,_podpora,_kan%C3%A1ly

Stejně jako vše na světě mají pochopitelně i elektronické informační zdroje dvě strany mince. **Mezi přednosti a silné stránky elektronických informačních zdrojů, převážně online dostupných v prostředí internetu**, patří mimo jiné následující fakta:

- jsou ihned přístupné, navíc v režimu 24 hodin denně a 7 dní v týdnu.
- přináší vždy (nej) aktuálnější informace.
- jejich využívání není vázáno na konkrétní místo, instituci nebo organizaci.
- poskytují možnost vyhledávat v metadatech, v plných textech, podle různorodých kritérií.

- jsou dostupné pro obrovský okruh uživatelů, a to i současně.
- jsou personalizované, tzn., že např. upozorňují na novinky, zasílání nových dokumentů, definování tematických skupin pro uživatele ve svém profilu apod..
- jsou téměř vždy propojené na různé související zdroje a dokumenty.

Nyní pro zachování úplnosti a objektivity uvedu ve stejně koncipovaném přehledu i **slabé stránky a nedostatky elektronických informačních zdrojů, převážně online dostupných v prostředí internetu**:

- závislost na elektronickém prostředí (technické vybavení nebo dostupné technologie).
- kvalita jejich obsahu nebo informací je často nejistá a nestálá – u volných zdrojů.
- přístup k hodnotným a ověřeným informacím bývá často omezený, díky poměrně vysokým poplatkům za přístupová práva popř. jinými restriktivními opatřeními u licencovaných zdrojů.
- jejich využívání předpokládá resp. vyžaduje určitou úroveň znalostí a dovedností včetně potřeby tyto průběžně aktualizovat a rozšiřovat, čímž kladou zvýšené nároky, nejen na samotné uživatele, ale též např. i na pracovníky v knihovnách nebo ostatních vzdělávacích institucích.
- přílišná závislost a míra odkázanosti na poskytovatelích resp. producentech dat, což platí pro případy užití licencovaných elektronických informačních zdrojů za poplatky.

- absence záruky trvalého přístupu ke zdrojům informací a dokumentů; u veřejně přístupných mohou kdykoliv zaniknout a není zaručena jejich pravidelná aktualizace; u licencovaných je přístup limitován platností přístupové licence.

Na závěr této kapitoly ještě předkládám malé doplnění k negativním stránkám elektronických informačních zdrojů, konkrétně k relevantnosti zdrojů. V tomto ohledu hovoříme o tzv. podpoře. Tato oblast podpory je velmi úzce propojena s prokazováním a verifikací zdrojů a původů informací.

Celá řada uváděných informací, převážně data, fakta, statistiky, a nebo nejružnější přehledy atd. pocházejí ze zcela jiných zdrojů. Jestliže jsou data či fakta uváděná ve velmi velkém a často neorganizovaném počtu, navíc bez dostatečného identifikování, s nějakým více či méně rozeznatelným způsobem evidentního nadhodnocování, zavádějícího podtextu nebo záměru a zásadních rozporů, pak jsou to jasné varovné signály, že se zcela jistě jedná o nedůvěryhodný zdroj. Dalším znakem neseriózních zdrojů se sníženou důvěryhodností, je minimální nebo prázdný přehled podpůrné dokumentace a použitých zdrojů.

Těmto elektronickým informačním zdrojům je každopádně lepší a jistější se vyhnout a nepoužívat je. Vhodným pomocníkem a vodítkem jak rozpoznat důvěryhodný zdroj může mimo jiné být častý a formálně správný výskyt citací. O relevantnosti elektronických informačních zdrojích bude pojednávat dále ještě jedna samostatná kapitola této práce.

4 Rozdělení elektronických informačních zdrojů dle relevance²²

Jak již bylo prezentováno v předchozích statích, má aktivní využívání elektronických informačních zdrojů, pro jejich uživatele převážně kladný a přínosný charakter (např. díky jejich dostupnosti, formě nebo dynamičnosti apod.) pomoci při studijní, pracovní, vědecké či volnočasové potřebě zajistit dostatečné množství relevantních informací. Současně s pozitivním efektem byl vzpomínán i možný negativní efekt, na který je třeba si dát, při práci nejen s elektronickými informačními zdroji, velký pozor. Aktuální nabídka zdrojů informací je dnes tak rozsáhlá a různorodá, že hrozí reálné nebezpečí našeho přehlčení informacemi a jejich nevhodné zpracování. Je tedy bezpodmínečně nutné být při práci s elektronickými informačními zdroji pozorný a obezřetný. Vždy získávané informace pečlivě vybírat, bedlivě kontrolovat a přijímat pouze ty z ověřených a seriózních pramenů.

O dané problematice např. hovořil již v roce 2003 v rámci svého vystoupení na konferenci Inforum pan Petr Boldiš z Ústavu informačních studií a knihovnictví při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Ve svém příspěvku mimo jiné uvádí následující postřehy, typologie a doporučení, které se zde pokusím v zestručněné podobě představit.

V době publikační revoluce, způsobené prostředím internetu a hlavně dodnes jeho nejpopulárnější služby World Wide Web, která mimochodem právě letos na jaře oslavila své 25. výročí fungování²³, kdy de facto každý, kdo vlastní počítač, tablet či smartphone s připojením na veřejnou datovou síť, je schopen na internetu publikovat.

Někteří toto vnímají jako totální vítězství lidské demokracie, na druhé straně jsou však i kritici, kteří v daném stavu spatřují anarchii a nebezpečí pro společnost. Obě strany mají svou pravdu, ale řešení se nyní nenabízí žádné, jelikož internet stále není centrálně nikým vlastněn ani hlídán.

Jedním z efektů daného prostředí je to, že probíhá neustálé navyšování počtu dokumentů v prostředí internetu. Doložit a konkretizovat si to můžeme vypůjčením výsledků výzkumu společnosti Cyveillance z července roku 2010, podle kterých každý den dochází

---

22 BOLDIŠ, Petr. Jak oddělit zrna od plev: Ověřování informací v prostředí internetu [online]. © 2003 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.inforum.cz/archiv/inforum2003/prispevky/Boldis_Petr.pdf

23 ČÍŽEK, Jakub. *World Wide Web oslavil 25. narozeniny. Takto kdysi vypadal* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/clanky/world-wide-web-oslavil-25-narozneniny-takto-kdysi-vypadal/sc-3-a-172838/default.aspx>

k nárůstu o více jak cca. sedmi a půl miliónu dokumentů, což odhadem představuje v současnosti přibližně přes dva a půl miliardy dokumentů celkem.²⁴

Dalším výrazným neduhem elektronických informačních dokumentů, převážně online dostupných v prostředí internetu, je jejich negarantovaná stálost. Sice neomezeně a neutěšeně vznikají stále nové a nové dokumenty, ale stejně tak bohužel i zanikají a mizí, takže jejich opětovné nalezení a využití přímo z prostředí internetu pak již není možné.

Následující typologie relevantnosti zdrojů a informací z internetu je vztažena převážně na jejich v dnešní době nejčastější pramen, a tím jsou webové stránky (popř. e-mailový klient apod., i když i e-mail a další podobné služby internetu jsou dnes realizovány právě prostřednictvím webového rozhraní):

- **Autorizované** = seriózní, ověřené, spolehlivé, důvěryhodné, vědecké; transparentně prezentují odkud jsou veškeré předkládané informace čerpány, společně s odkazy na autora (např. e-mailový kontakt nebo oficiální stránky společnosti či organizace, kde autor působí) včetně jednoznačného doprovodného komentáře s argumenty k odůvodnění publikování daných informací; vyskytují se nejčastěji v prostředí univerzitním nebo ve sférách státní správy; konkrétním příkladem, dle takto nastavených pravidel, fungujícího zdroje, nám může být, i tematicky relevantní, český knihovnický on-line časopis *Ikaros* (<http://www.ikaros.cz>).
- **Neautorizované** = nejrozšířenější druh informací na webových stránkách internetu, které můžeme ještě dál rozdělit na další dvě podskupiny:
  - **Zdroje s žádným resp. neúplným uváděním zdrojů resp. citací** = na rozdíl od výše uvedených autorizovaných zdrojů, obsahuje tento typ neautorizovaných zdrojů informace, aniž by k nim poskytoval kompletní odkazy na zdroje, čímž dochází k očividnému porušování etického kodexu ohledně citací, ale dané prostředí jej, bohužel, na rozdíl od akademického a vědeckého prostředí, ani striktně nevyžaduje, ani nenabízí a ani nehlídá; u tohoto druhu zdrojů je pak velmi těžko identifikovatelné, zda-li autor prezentuje svá vlastní prohlášení či pouze předkládá převzatý text od někoho jiného; často informacím schází myšlenková konzistence; spojované texty jsou totiž vzájemně nesourodé a nekompatibilní; otázkou zůstává, zda jde o zdroje bez dostatečného citování, nebo by již mohly mít takovéto zdroje potíže třeba až s plagiátorstvím.

---

24 MURRAY, H. Brian. MOORE, Alvin. *Sizing The Internet : A White Paper* [online]. © 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.cs.toronto.edu/~leehyun/papers/Sizing_the_Internet.pdf

- **Zdroje s volně šířenými neověřenými informacemi** = jde o neverifikovaná tvrzení nebo informace mající záměrně falešný či matoucí obsah i charakter; jsou distribuovány a dále předávány bez ověření jejich relevantnosti; převážně se podobné informace internetem šíří prostřednictvím hromadných e-mailů (velmi často se jedná třeba o nezaručená poplašná sdělení např. s varováním před novými, reálně však neexistujícími nebezpečnými a ničivými počítačovými viry spolu se současným silným apalem, nabádajícím k jejich další distribuce; dále se velmi často umě maskují za odvolávání nebo zaštiťování jménem někoho známého a důvěryhodného apod.); dalším způsob šíření je pomocí vtipných resp. parodizujících webových stránek; bohužel se někdy uchylují i k podlým útokům na lidské city za pomoci lživých peticí, výzev a proseb o pomoc v tíživých životních situacích či bojích se závažnými chorobami; pro informace takového charakteru resp. fámy je v praxi používáno české označení “pověsti“ nebo poměrně ujatý jednoslovný a doslovný anglický výraz “**hoax**“, jenž lze do češtiny poměrně výstižně přeložit např. jako falešná zpráva, poplašná zpráva, novinářská kachna, podvod, mystifikace, žert, výmysl, kanadský žertík apd.; jako jedna z možností obrany vůči rozšiřování těchto smyšlených a falešných informací je vznik specializovaných webových stránek, které provádějí cílený sběr různorodých zpráv, které se vyskytují v prostředí internetu a následně je pak dementují, vysvětlují nebo potvrzují – v našich zeměpisných šířkách jsou nejzářnějším příkladem takového zdroje např. webové stránky dostupné na adrese <http://www.hoax.cz>, kde mimo jiné najdete aktualizované seznamy hoaxů; nebo ve světovém měřítku web společnosti Symatec (www.symatec.com) specializující se na hlavně na sféru počítačových virů.

5 Parametry pro výběr elektronických informačních zdrojů

Při vyhledávání informací v elektronických informačních zdrojích platí určité obecné zásady vyhledávání a výběrová kritéria, ta mohou být obsahová a dále formální (viz. dále).

5.1 Obsahové parametry²⁵

Obsahové parametry jsou, jak je již z jejich označení patrné, indikátorem převážně obsahu informací, jenž jsou v daném elektronickém informačním zdroji obsaženy. Důležitým krokem je při vymezení parametrů hledání, správné nadefinování oboru resp. oblasti, ve kterém budeme informace hledat.

■ Obor - Filozofie

V našem konkrétním případě půjde o oblast korespondující se studovaným studijním oborem resp. zadáním bakalářské práce, tj. filozofie popř. v širším a obecnějším kontextu humanitních oborů. Podrobnějšímu popisu a vymezení pojmu filozofie, byly kompletně věnovány hned dvě kapitoly v úvodu práce (kapitoly č. 1 a č. 2). Není tedy nezbytné se k vysvětlování předmětného termínu v této pasáži práce opětovně vracet.

Heslo filozofie je stěžejním obsahovým parametrem, na jehož základě budeme primárně stavět naše hledání informací v elektronických informačních zdrojích. V rámci své bakalářské práce se soustředím hlavně na vyhledávání v databázích popř. ostatních sekundárních zdrojích, které disponují informacemi týkajícími se filozofie resp. humanitních věd, které jsou s filozofií blíže či širěji spojeny. Půjde o výrazy jako např.: systematická filozofie, filozofie vědy, filozofická antropologie, ale i termíny přímo neobsahující pojem filozofie, zde se jedná o humanitní vědní obory, kterými se filozofie rovněž intenzivně zabývá – jde např. o etiku, estetiku, religionistiku, politologii apod. Rovněž se může kupříkladu jednat též o odkazy na spisy a texty Aristotela či jiných význačných filozofů nebo abstrakty textů z Antického Řecka či starověkého Říma.

5.2 Formální parametry

Specifikováním parametrů formálního charakteru bychom si měli výrazně ulehčit a napomoci při selekci nalezených zdrojů i následném zvažování o vhodnosti a použitelnosti určitého pramene pro dané účely či potřeby např. studia apd. Abychom získali relevantní výstup z hledání vhodných zdrojů je velmi důležité na počátku přesné a správné nastavení hlavních kritérií. Tato nastavení vyhledávacích parametrů se mohou dle účelů a potřeb lišit

---

25 ŠTEJROVÁ, Veronika. *Elektronické informační zdroje z oblasti filozofie dostupné v České republice*. [online]. 2012, s. 9 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/handle/11025/4897/Bakalarska%20prace%2024.4.2012%20-%20tisk.pdf?sequence=1>

resp. mohou mít pokaždé jinou prioritu či váhu. Nebudu tedy striktně řadit parametry pro vyhledávání v nějakém hierarchickém resp. klasifikačním pořadí.

Nyní daná kritéria jednotlivě uvedu a některá i detailněji. Mezi prvními mohu jmenovat třeba dostupnost. V případě dané práce se věnuji primárně elektronickým informačním zdrojům, převážně online dostupných v prostředí internetu, takže jednou z nastavených podmínek výběru by měla být online dostupnost zdroje v prostředí internetu, a to kdykoliv a bez poplatku (pozn.: příp. nutnost evidenční registrace není limitující překážkou) resp. v našem případě i licencované zdroje dostupné studentům ZČU v Plzni, díky licencím, které naše univerzita získala a vlastní.

Pak je vhodné zvolit za vyhledávací kritérium též stabilitu pramene nebo oborovou oblast (v našem případě filozofie nebo přidružených vědeckých disciplín) nebo také geografické pokrytí, čímž si vymežíme místo, kde se pramen bude vyskytovat. S geografickým vymezením úzce souvisí jazykový parametr zdroje. Výběr zdrojů neomezíme pouze na ty, které jsou v českém jazyce, ale umožníme najít i prameny v cizích jazycích.

Dalšími hledacími parametry mohou být stupně odbornosti zdroje (např. vědecké elektronické informační zdroje nebo data), která vydali odborníci z potřebného oboru (= filozofie apod.). S ohledem na velké množství informačních pramenů, budu brát v úvahu jen ty, které lze využít při tvorbě odborných a vědeckých prací.

Jedním z řady dalších aspektů je také orientace na cílovou skupinu uživatelů. Ta je v rámci mé práce představována studenty Filozofické fakulty ZČU v Plzni – oboru Humanistika popř. ji můžeme rozšířit na studenty ostatních oborů nebo i jiných univerzit. Všichni pak mohou využít mou práci v případech, kdy by se potřebovali rychle, přehledně a uceleně na jednom místě zorientovat v problematice elektronických informačních zdrojů, např. při studiu či tvorbě odborných prací.

Na závěr této části uvedu ještě parametr týkající se druhu pramene. Zde je možné vybírat z databází, digitálních knihoven, internetových portálů, webových stránek nebo různých diskusních fór či rozcestníků.

6 Databáze²⁶

Databázi, je v obecné rovině možno chápat jako strukturovanou a organizovanou sbírku informací. V oblasti knihovnictví a zpracování dokumentů, se jedná se o pojem, který se postupně úspěšně vžil do odborné i laické terminologie a je proto v současné době stále častěji používán pro označení dokumentografických informačních systémů. V počátcích převažoval bibliografický druh dokumentografických informačních systémů, ty však svým uživatelům poskytovaly o dokumentech pouze základní bibliografické informace. Díky rozvoji, v knihovnictví a zpracování dokumentů ve spojitosti s technickým pokrokem, hlavně v oblastech výpočetní techniky nebo informačních a komunikačních technologií, začalo docházet k postupnému evolučnímu procesu a tištěné kartotéky se měnily v automatizované databáze elektronické podoby. Oproti původním systémům pracujícím s daty tištěné podoby, měly a mají databáze nesporné výhody a přednosti: např. jsou veřejně i online dostupné v prostředí internetu, tudíž se k potřebným informacím může každý uživatel dostat odkudkoliv a bez časového omezení. Dalšími přínosy, které s sebou společně přinesly automatizace kartotékových systémů a vývoj IT (informační techniky) jsou mimo jiné rychlejší, komfortnější, flexibilnější, ale současně též přesnější způsoby i výsledky při hledání informací.

Daný vývoj s sebou taktéž přinesl vznik nových druhů databází, přičemž některé z nich se staly i fulltextovými (plnotextovými) obsahující fulltexty samotných primárních dokumentů.

V současnosti se obchod a průmysl s informacemi ve větší míře odehrává v nadnárodním měřítku a právě na poli databází, a proto jsou dnes téměř všechny přední databáze přístupné pouze po zakoupení licence či jiného vstupního poplatku.

Zde se patří říct, jde o můj subjektivní náhled na věc, že díky obsáhlosti, složitosti, technické náročnosti, garanci kvality, věrohodnosti obsahu nebo věcem spojenými s autorskými právy či permanentní nutností aktualizací apd., je tento postoj databázových producentů plně logický a legitimní. Diskutabilními již pak samozřejmě mohou být a jsou kupříkladu jednotlivé smluvní podmínky týkajících se cen či časových platností přístupů nebo jejich počtů atd..

---

26 FIALA, Jan. *Elektronické informační zdroje : využití pro život II.* [online]. Masarykova Univerzita, 2007 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/eiz2_opora.pdf

6.1 Odborná definice termínu databáze

Jelikož je pojem dokumentografických informačních systémů, tj. databáze, podstatný nejen pro obsah této práce, ale i pro obecné předpoklady k úspěšné orientaci při práci s elektronickými informačními zdroji, převážně online dostupnými v prostředí internetu, využiji pro definici tohoto obsahově i významově poměrně širokého výrazu striktní odborné definice z České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy:

„Systém sloužící k modelování objektů a vztahů reálného světa (včetně abstraktních nebo fiktivních) prostřednictvím digitálních dat uspořádaných tak, aby se s nimi dalo efektivně manipulovat, tj. rychle vyhledat, načíst do paměti a provádět s nimi potřebné operace - zobrazení, přidání nových nebo aktualizace stávajících údajů, matematické výpočty, uspořádání do pohledů a sestav apod. Základními prvky databáze jsou data a program pro práci s nimi. Datový obsah tvoří množina jednotně strukturovaných dat uložených v paměti počítače nebo na záznamovém médiu, jež jsou navzájem v určitém vztahu a tvoří určitý celek z hlediska obsažených informací; data jsou přístupná výhradně pomocí speciálního programového vybavení - systému řízení báze dat. Podle typu obsažených dat se rozlišují databáze textové (mezi nimi lze dále vyčlenit databáze plno textové, bibliografické, referenční, faktografické), numerické, obrazové, multimediální. Podle způsobu práce uživatele s daty se rozlišují databáze umožňující zápis dat (např. firemní transakční systémy, modul katalogizace knihovnického systému) a databáze umožňující pouze vyhledávání a čtení dat (např. databáze v databázových centrech, OPAC, datové sklady). Někteří autoři používají termín databáze v zúženém významu pro označení pouze datového obsahu databáze (datová základna) nebo pouze programu pro práci s daty (systém řízení báze dat).“²⁷

6.2 Počátky databází²⁸

Předtím, než technický a technologický pokrok umožnil vzniknout automatizovaným databázovým systémům, fungovali tehdejší databáze, pouze s omezenými informacemi. Jednalo se o kartotéky resp. o tzv. referátové časopisy. Jejich obsah tvořily pouze bibliografické záznamy pro dokumenty dle jednotlivých oborů v tištěné podobě. Přeměna těchto záznamů do elektronické verze probíhala postupně cca. od 60. let 20. století. Všechny

27 KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2013-04-12]. Dostupné z www:

http://aleph.nkp.cz/F/EJRCSAFBRFCQAYKFX4S9F8BJN8CHX6G6ED7S3JH99QUYPI2YA4-41960?func=full-set-set&set_number=028162&set_entry=000010&format=99

28 FABIÁN, Ondřej. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://issuu.com/nakliv/docs/eiz_skripta

současné databáze nemají své referátové časopisy. Mezi ty, které své referátové časopisy měly (vycházely od konce 19. století), patří mimo jiné uznávané globální databáze Medline či Compendex.

6.3 Typologie databází²⁹

Pro lepší orientaci mezi různými druhy databází včetně nově vznikajících, bylo bezpodmínečně nutné sestavit jejich klasifikační rozdělení na základě různých kritérií.

■ Podle typu zpřístupňované informace:³⁰

- **Bibliografické databáze** = jde o systémy obsahující bibliografické údaje primárních dokumentů (pouze citace nebo odkazové informace, velmi často s abstrakty, k vydaným titulům knih, časopisů či článků); i přes veškerý vývoj mají přední světové systémy i dnes stále převážně charakter bibliografický; prosté bibliografické záznamy jsou však v současnosti velmi často rozšířeny o odkaz na fulltexty (plné texty), ty jsou ovšem dostupné na jiných komerčních webech, a to skutečný přístup k danému textu bohužel komplikuje a ve většině případů i hatí; příkladem bibliografických databází, v kontextu námi zvoleného oborového vymezení, jsou kupříkladu *Ulrich's Periodicals Directory*, *Web of Science*, *ERIC* či výše zmiňovaná *Medline* (specilizovaná databáze pro obory lékařství) nebo jiná specializovaná databáze, blízká tématu bakalářské práce, orientující se na knihovni a informační vědu, která se jmenuje *LISA* (z produkce *ProQuest*).
- **Faktografické databáze** = výsledkem hledání pomocí faktografických databází je pro uživatele výstup roven primárním informacím majícím podobu textovou či numerickou resp. jejich vzájemnou kombinací; konkrétním příkladem jsou kupříkladu adresáře nebo systémy obsahující převážně statistiky, numerická data či fakta k nejrůznějším jevům a věcem; mezi faktografické databáze se řadí rovněž encyklopedie; stěžejním druhem těchto databází jsou statistiky, kterou jsou nejčastěji využívány ve vědních oborech typu ekonomie a obchodu, matematiky, chemie, fyziky geografie nebo materiálových věd apod.; za konkrétní příklady si zde můžeme uvést třeba databáze *BEILSTEIN* a *GMELIN* (obor chemie), *ASMDATA* (materiálové vědy) nebo *DIPPR* (fyzika)³¹; v oboru filozofie resp.

---

29 FIALA, Jan. *Elektronické informační zdroje : využití pro život II.* [online]. Masarykova Univerzita, 2007 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/eiz2_opora.pdf

30 PAPÍK, Richard. *Elektronické informační zdroje – služby databázových center* [online]. © 1999 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://dialog.vc.cvut.cz/docs/ch4.php3>

humanitních věd se nejčastěji setkáváme s databázemi typu encyklopedie, slovník nebo rejstřík, zde si uvedu pro příklad databázi *Oxford Reference Online*³².

- **Fulltextové (plnotextové) databáze** = jsou databáze, které obsahují vedle bibliografických záznamů rovněž fulltexty primárních dokumentů, nejčastěji článků; fulltextové databáze patří v současnosti mezi jedny z nejoblíbenějších, díky své nabídce fulltextů materiálů potřebných např. ke studiu či tvorbě odborných prací; fulltextové databáze jsou efektivním zdrojem nejen tím, že šetří čas, jelikož přináší přímo kompletní dokumenty, ale rovněž díky nim leckdy získáme i vzácné historické dokumenty, které již ani v tištěné podobě nejsou dostupné; kromě výše uvedených pozitiv, musím zmínit i negativa těchto databází, jimiž jsou poměrně vysoké finanční nároky a současné vysoké provozní požadavky; konkrétními příklady, vztaženými na obor filozofie resp. humanitních věd, jsou např. databáze *JSTOR*, *ProQuest*, *EBSCO*, *ATLAS*, *Science Direct* atd.

■ Podle druhů přístupů:

- **Databáze volně dostupné** = databáze přístupné zdarma; někdy však může být vyžadována nutná registrace uživatele; např.: *Perseus Digital Library* (digitální knihovna klasických filozofických a literárních textů), *Projekt Gutenberg* (jeden z nejstarších projektů digitalizace knih, více než 20 000 volně přístupných titulů), *Slovník českých filosofů*, *Aluze: Revue pro literaturu, filosofii a jiné* (fulltextový časopis) nebo internetový rozcestník www.filosofie.cz³³.
- **Databáze zpoplatněné** = databáze přístupné pouze na základě zakoupení licence či úhradě vstupního poplatku; někdy mohou být však stejné databáze na různých platformách a od různých zprostředkovatelů i veřejně přístupné nebo se producenti mohou rozhodnout databáze zpřístupnit uživatelům buď na určité časově omezené zkušební období, a nebo v omezeném režimu.

■ Podle tématického zaměření:

---

31 PAPÍK, Richard. *Výhledávání informací III. : Dialogové služby světových databázových center* [online]. © 2002 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0201/0201020.html>

32 *Databáze v knihovně Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-2405-version1.pdf>

33 *Výbrané volně dostupné zdroje pro filosofii* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://knihovna.flu.cas.cz/cs/volne-pristupne-elektronicke-zdroje/2008/7/7/vybrane-volne-dostupne-zdroje-pro-filosofii/>

- **Databáze oborové** = jde o databáze, které jsou zacílené jen na jeden konkrétní obor (např. filozofii či další nejen humanitní vědní obory)
- **Databáze polytematické (víceoborové)** = jedná se o databáze, které se nezaměřují pouze na jeden vymezený obor, ale pokrývají více oborových oblastí současně

■ **Podle druhů dokumentů:**

- **“tradiční“ databáze** = obsahují převážně články
- **“speciální“ databáze resp. databáze pro speciální druhy dokumentů** = např. patentové databáze nebo databáze norem apd..

6.4 Databáze (licencované) přístupné na ZČU v Plzni

V rámci ZČU v Plzni a její Univerzitní knihovny je umožněn studentům, akademickým a vědeckým pracovníkům univerzity přístup k celé řadě licencovaných odborných databází, které pokrývají potřeby všech studijních oborů univerzity. Jelikož se celá práce věnuje zdrojům pro obor filozofie resp. přílehlé humanitní vědní obory, zmíním se i nyní hlavně o zdrojích týkajících se vymezeného oboru. Žádný z nich není absolutně vyprofilovaný pouze na obor filozofie. Protože se jedná převážně o přední velké celosvětové systémy, kterými jsou, i právě díky své velikosti a šíři obsahu, jde tedy logicky o prameny multioborové. Najdeme však i zdroje, které se zaměřují sice na více oborů, ale z oblasti humanitních věd, kde je filozofie, díky své rozmanitosti, velmi často přímo či nepřímo zastoupena. Nákup licencí pro přístup k daným komerčním informačním zdrojům, mohla ZČU v Plzni zrealizovat i díky výrazné pomoci v rámci podpůrných projektů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Na základě těchto licencí je nutno striktně dodržovat uživatelská pravidla, týkající se různých omezení např. ve využívání elektronických informačních zdrojů pro jiné než vlastní studijní a vědecké účely či nadměrného hromadného stahování dat z jednotlivých zdrojů. V případě zásadního porušení pravidel hrozí trest až v podobě odebrání licence pro přístup, a to celé univerzitě! Licence však kromě omezení a příp. restrikcí mají i své bonusy. Jedním z nich je např. přístup do drtivé většiny zdrojů ze všech počítačů na ZČU a rovněž velmi užitečná funkce vzdáleného přístupu pomocí VPN klienta (např. z domova, koleje apod.) aktivní u některých z databází.³⁴

---

34 *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/>

6.5 Přehled online EIZ na ZČU – výběr obor filozofie (humanit. vědy)³⁵

- **JSTOR I.-V.**³⁶ (digitální archiv špičkových amerických časopisů, kolekce I.-V.): jde o velmi významnou fulltextovou databázi obsahující informace v anglickém jazyce týkající se humanitních oborů včetně filozofie ze špičkových amerických vědeckých časopisů; každý časopis je plně digitalizován od 1. čísla a 1. ročníku až do současných čísel (s průběžným doplňováním nových čísel); jde o licencovaný zdroj od producenta JSTOR (dostupný z: <http://www.jstor.org>); ZČU aktuálně disponuje samostatnou licencí až do roku 2018 s možností vzdáleného přístupu; data jsou v databázi průběžně aktualizovány; ve všech 5 kolekcích Arts & Sciences I.-V. je dnes dohromady více jak 600 titulů časopisů.

- **Ebsco – Academic Search Complete**³⁷ (fulltextová databáze vědeckých článků): jedná se o kombinovanou bibliografickou (záznamy od roku 1984) i fulltextovou (záznamy od roku 1990) placenou databázi, kterou poskytuje i produkuje Ebsco Publishing (dostupné z: <http://www.ebsco.com>); ZČU má v současné době konsorciální licenci se vzdáleným přístupem až do roku 2019; obsah tvoří plné texty časopisů a dále bibliografické záznamy i abstrakty vědeckých prací či odborných článků; tento multioborový zdroj je jedním z největších na světě a je speciálně vyvinut pro akademické instituce; obsahuje cca. 8 000 titulů; obsahuje rovněž celou řadu recenzovaných časopisů, které v jiné podobné databázi nenalzneme; informace jsou opět v anglickém jazyce a denně aktualizované administrátory.

- **Cambridge Journals – HSS kolekce**³⁸ (fulltexty časopisů z Cambridge University Press): zde se jedná o fulltextovou multioborovu databázi dostupnou v anglickém jazyce, produkovanou Cambridge University Press a poskytovanou v ČR společností AiP Praha; ZČU má konsorciální licenci do konce roku 2018; kolekce zahrnuje zhruba na 150 titulů elektronických časopisů z oborů sociálních věd, filozofie, politologie či mezinárodních vztahů.

---

35 *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/dleoboru.html?obor=170>

36 KATOLICKÁ, Barbora. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/data/EIZ_2012.ppt

37 Tamtéž.

38 Tamtéž.

- **ProQuest STM + Hospital Collection**³⁹ (fulltexty vědeckých článků): daná databáze představuje jednu z největších multioborových (více jak 160 oborů) databází světa; informace jsou v angličtině s retrospektivou od roku 1905; producentem této licencované databáze je velký hráč na poli elektronických zdrojů, společnost ProQuest LLC; od poskytovatele v ČR, kterým je firma AiP Praha má nyní ZČU samostatnou licenci do 31.12.2019; celkem zahrnuje databáze přes 11 000 titulů časopisů a z tohoto počtu jich je celých 8 000 ve fulltextu.

- **Science Direct**⁴⁰ (fulltextové vědecké časopisy od nakladatelství Elsevier): toto je plnotextová databáze s dálkovým přístupem v rámci konsorciální licence do roku 2017; umožňuje přístup do kolekce více jak 2 000 plnotextových časopisů od nakladatelství Elsevier od roku 1995.

- **SAGE – Humanities and Social Science kolekce**⁴¹ (fulltexty článků z časopisů): databáze fulltextů časopisů, ZČU vlastní konsorciální licenci do roku 2018; producentem je SAGE Publishing s poskytovatelem AiP Praha pro Českou republiku.

- **Oxford Journals – kolekce HSS**⁴²: **obsahuje** fulltexty časopisů z Oxford University Press přes českého poskytovatele AiP Praha; ZČU má zakoupenou do roku 2018 konsorciální licenci včetně vzdáleného přístupu; cca. 100 titulů; zajímavou výhodou této databáze je rovněž to, že po skončení platnosti licence zůstávají uživatelé přístupová práva na všechna čísla/ročníky, které měl dříve zaplacená a zpřístupněná.

---

39 AiP : *ProQuest STM*. [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.aip.cz/produkty/572-proquest-stm-package/>

40 KATOLICKÁ, Barbora. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/data/EIZ_2012.ppt

41 *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/abecedne.html?id=446>

42 KATOLICKÁ, Barbora. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/data/EIZ_2012.ppt

7 Praktická část

Pro praktickou část své bakalářské práce jsem si, po společné úvaze a doporučení vedoucí práce paní Mgr. Řehořové, vybral výzkum pomocí dotazníkové metody se sběrem kvantitativních dat, od zvolené skupiny respondentů se závěrečnou analýzou a indukční statistikou zhodnocený a vyjádřený grafy a tabulkami.

7.1 Příprava výzkumu

Součástí mé bakalářské práce je rovněž praktická část, pro niž jsem se rozhodl využít kvantitativního výzkumu s dotazníkovou formou sběru dat. Ta je zacílená na profilově i množstevně stanovenou skupinu respondentů. Dalším krokem bylo vytýčení cíle výzkumu i jeho definici, spolu s tím, jak by se mělo daného cíle dosáhnout. Následně přichází další podstatná etapa příprav výzkumu, kterou je stanovení výzkumných stanovisek (hypotéz). O všech těchto krocích nutných před zahájením vlastního výzkumu budou podrobněji pojednávat další jednotlivé kapitoly. Za techniku sběru dat jsem vybral dotazníkovou metodu ve spojení s kvantitativní formou výzkumu. Pro vytvoření i distribuci dotazníku jsem si, z řady aktuálních online možností na trhu, nakonec zvolil český specializovaný internetový portál Survio a jeho efektivní volně přístupný režim, který plně vyhovuje a dostačuje potřebám nutných k úspěšné realizaci zvoleného postupu výzkumného projektu. Pro získání potřebných odpovědí bylo nutné a důležité sestavit seznam výzkumných dotazů. Bylo nutné najít vhodné otázky – s ohledem na jejich obsah i jejich optimální počet. A v neposlední řadě bylo třeba zvážit i formu distribuce dotazníků a způsob oslovení respondentů.

7.2 Volba objektů zkoumání

Pro adresnou přínosnost získaných dat, relativně snadnější způsob oslovení respondentů a tematickou spojitost jsem za objekt zkoumání vybral studenty Západočeské univerzity v Plzni, Filozofické fakulty – oboru Humanistika. Dle studijním oddělením FF ZČU v Plzni poskytnutých počtů studentů daného studijního oboru, činil k datu 20. lednu 2014 celkový počet 320 studentů (182 studentů prezenčního studia a 138 studujících kombinovanou formou studia). Na základě těchto údajů byl stanoven minimální počet výzkumného vzorku, jenž by měl reprezentovat alespoň 10-15% z celkového počtu, tj. min. 48 odpovědí. Tato podmínka byla dostatečně splněna, jelikož se nakonec podařilo získat zpět celkem 67 odpovědí (což je zhruba 21% z celkového počtu vybrané skupiny studentů). Pro zajištění dostatečného množství odpovědí bylo využito několik způsobů a úrovní oslovení studentů. Úspěšné oslovení proběhlo i díky vstřícné pomoci nejen kolegů z řad studentů, ale též části pracovníků studijního oddělení a v neposlední řadě i několika velmi ochotných

vyučujících, jenž v rámci své výuky, požádali studenty o kolegiální se zúčastnění daného výzkumného projektu, za což bych všem na tomto místě velmi rád poděkoval.

7.3 Stanovení výzkumného problému

Cílem výzkumu je prostřednictvím sestaveného dotazníku verifikovat předem definované hypotézy týkající se elektronických informačních zdrojů online dostupných na ZČU v Plzni a především jejich využití studenty Filozofické fakulty – oboru Humanistika. Výzkumný problém průzkumu byl jasný, jelikož byl definován upřesněním samotného zadání tématu pro bakalářskou práci. Zjistit zda studenti aktivně využívají online elektronických informačních zdrojů, které jsou jim při studiu na Filozofické fakultě ZČU v Plzni dostupné včetně získání konkrétních podrobnějších statistických přehledů. Díky těmto údajům bude naplněn i další dílčí cíl práce, konkrétně zmapovat teoretické i praktické znalosti a orientaci studentů v problematice a práci s elektronickými informačními zdroji.

Získávání informací je přirozenou a důležitou činností resp. povinností při vysokoškolském studiu. Potřebné informace je nutné využít jak v rámci hlavního učiva, stejně tak při doporučeném doplňujícím samostudiu, samostatném sledování odborné literatury nebo při tvorbě seminárních, závěrečných či vědeckých prací a odborných textů. Čerpat informace, myšleno relevantní informace, lze získat z celé řady zdrojů obsahující aktuální dostupné informace. Dnes je takových možností, kde lze potřebné informace čerpat, velmi mnoho a vyznat se v tak široké nabídce je poměrně složité a zrádné. Jelikož každý student, nebo z obecnějšího hlediska, každý člověk má navíc různý stupeň úrovně informační gramotnosti, je pochopitelné, že odlišné budou i jejich jednotlivé znalosti, chování, schopnosti a výsledky při využívání elektronických informačních zdrojů.

7.4 Stanovení techniky sběru dat

Jako nejefektivnější způsob sběru dat do výzkumu se mi jevila, a proto jsem ji nakonec i zvolil, technika dotazníkového průzkumu. Samotný dotazník byl sestaven a současně i distribuován pomocí specializovaného internetového nástroje pro online dotazníky a ankety, kterou od roku 2012 na internetu provozuje česká společnost Survio s.r.o. z Brna na svém webu www.survio.com. Na základě praktických zkušeností vedoucí práce, z obdobných výzkumných projektů (např. různé průzkumy spokojenosti v rámci Univerzitní knihovny ZČU apod.), bylo stanoveno přiměřené množství 13ti otázek v dotazníku (12 uzavřených a jedna - poslední otevřená). Dotazy od č. 1 až do č. 3 byly čistě identifikační a měly účel bližší identifikace anonymních respondentů dotazníku. Zbýlých deset dotazů již bylo zaměřeno podrobněji na znalosti problematiky a využívání elektronických informačních zdrojů v praxi při studiu.

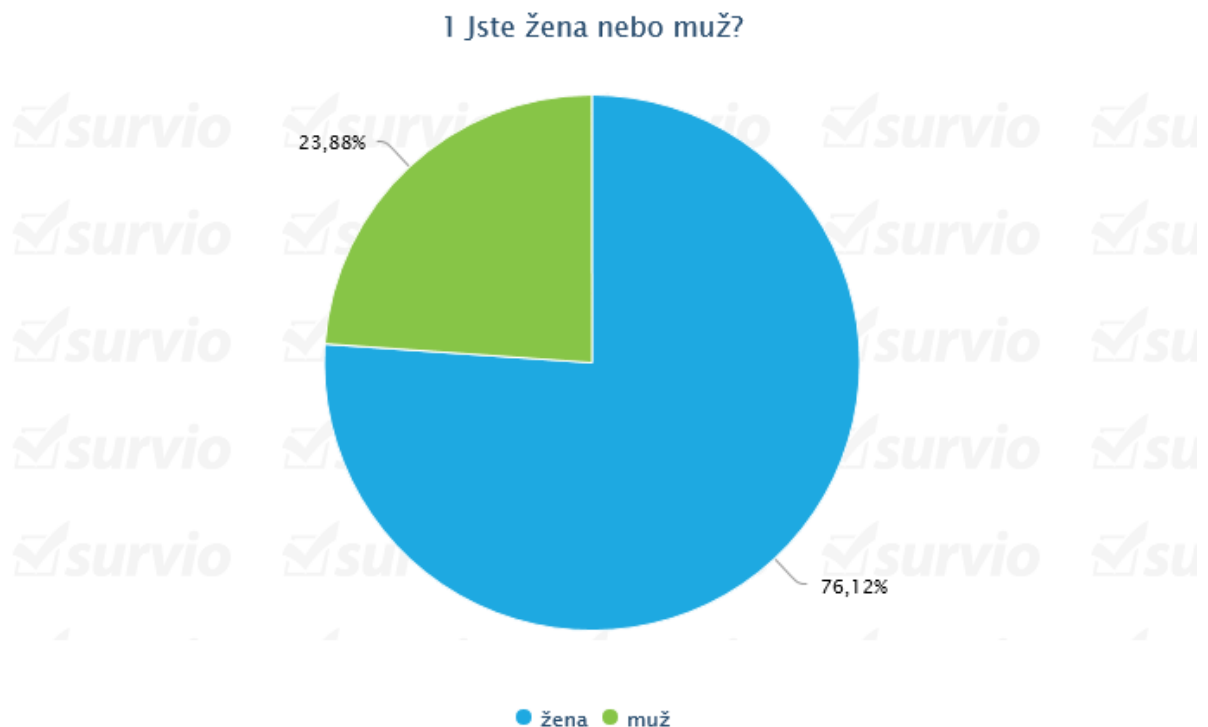
7.5 Určení hypotéz výzkumu

Při přípravě průzkumu jsem spolu s tvorbou jednotlivých otázek kladených respondentům v dotazníku, sestavil souběžně též celkem tři výzkumné hypotézy:

- **Hypotéza H-1:** Stále převažují respondenti (resp. studenti FF ZČU v Plzni – obor Humanistika), kteří při svém studiu preferují a více využívají klasické tištěné zdroje nežli elektronické informační zdroje.
- **Hypotéza H-2:** Větší část respondentů (resp. studentů FF ZČU v Plzni – oboru Humanistika), se v současných otázkách, možnostech ani nabídkách elektronických informačních zdrojů vůbec neorientuje.
- **Hypotéza H-3:** Skupina respondentů (resp. studentů FF ZČU v Plzni – oboru Humanistika), používajících elektronické informační zdroje při svém studiu, využívá více dostupných licencovaných zdrojů, a z nich pak nejčastěji JSTOR.

7.6 Zhodnocení dotazníku

Dotazník byl zahájen prvními třemi otázkami určenými k identifikaci respondentů. Jelikož dotazník byl anonymní, zjistili jsme pomocí těchto dotazů alespoň trochu určitější přehled o skladbě skupiny respondentů, kteří se průzkumu zúčastnili.

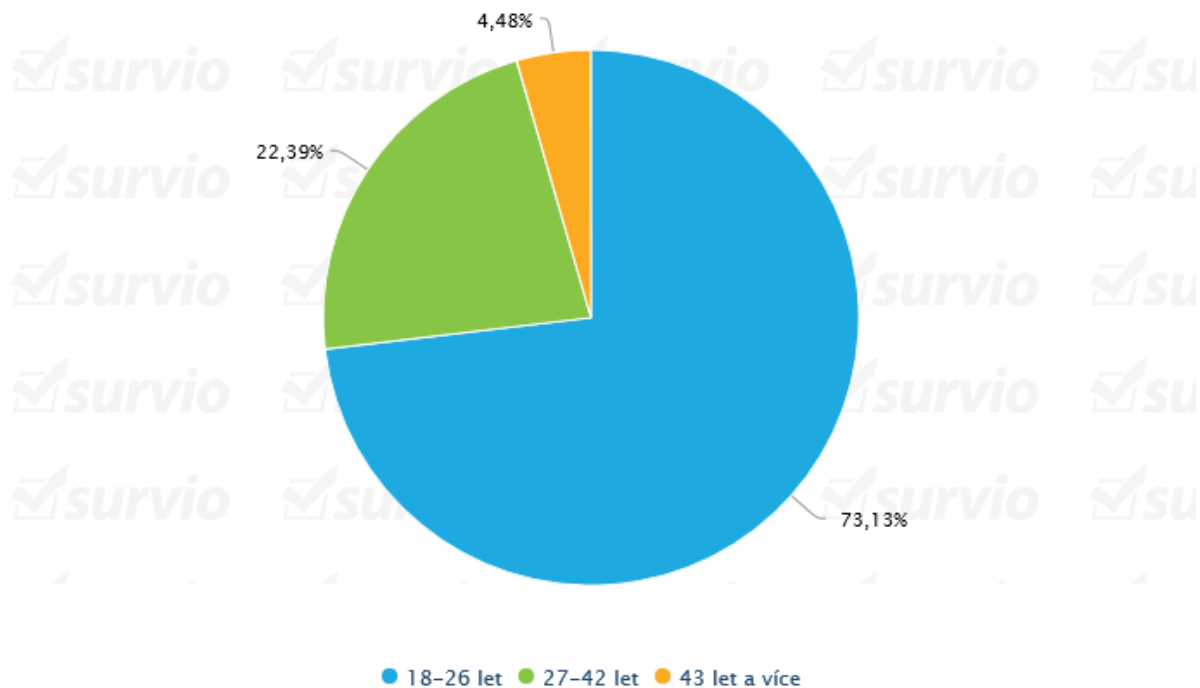

Graf č. 1 – Genderová skladba respondentů dotazníku

Neboť nebyly během výzkumu k dispozici podrobnější údaje o skladbě studentů z pohledu genderu, výsledek dané otázky nám naznačuje, že daný obor studuje více zástupkyň nežného pohlaví a navíc jsou ženy zřejmě i aktivnější či loajálnější pro podobné projekty.

Graf č. 2 – Věková skladba respondentů dotazníku

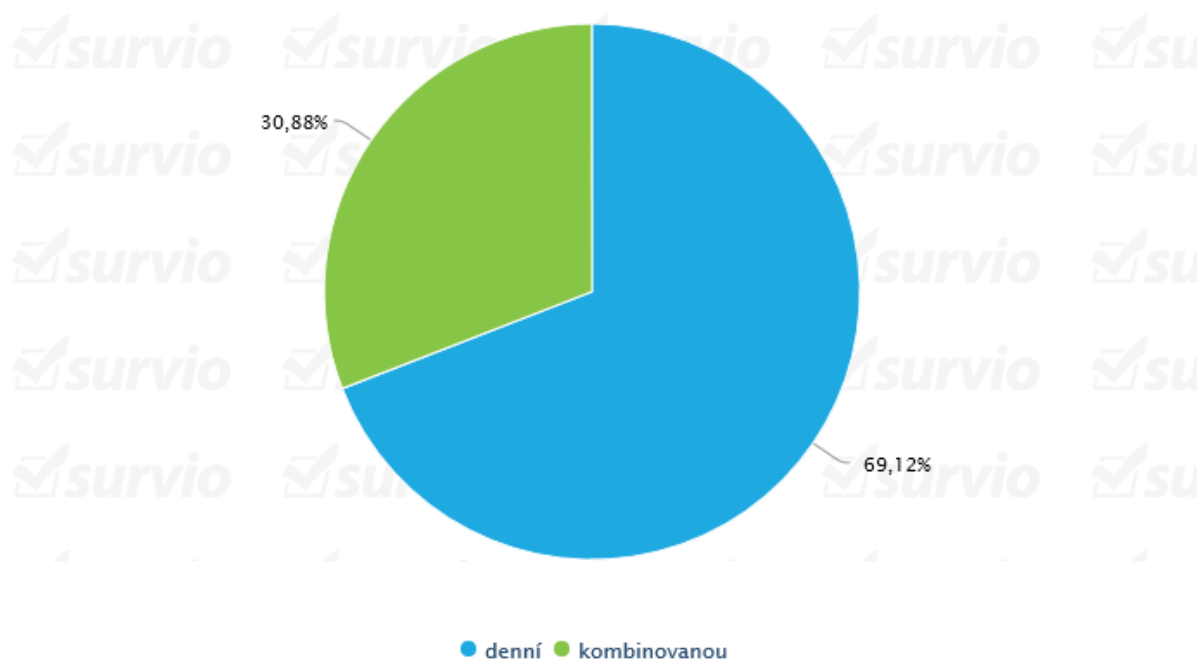
2 Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Téměř $\frac{3}{4}$ respondentů je ve věku do 26 let, takže by při využívání EIZ neměl být problém z pohledu znalostí a oblíbenosti výpočetní techniky a moderních technologií nebo flexibility a ochoty přijímat a učit se novým věcem.

Graf č. 3 – Forma studia u respondentů dotazníku

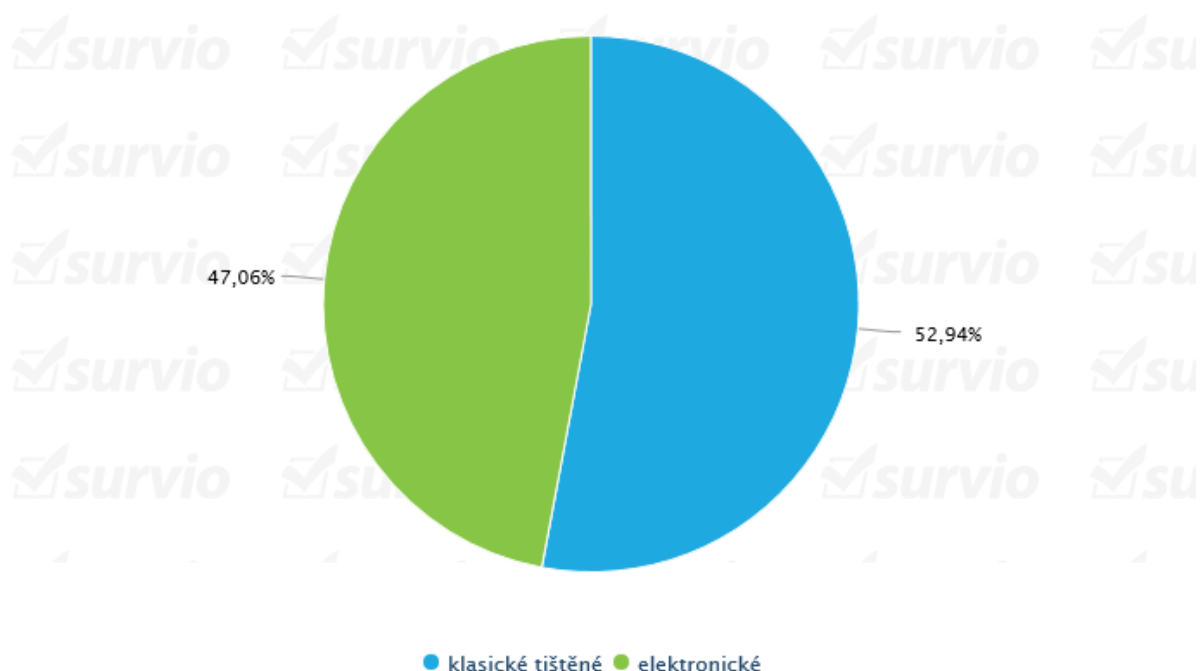
3 Jakou formou studia studujete?

Zde asi není velkým překvapením fakt, navíc v kontextu výsledků předchozí otázky, týkající se věkové skupiny respondentů, že stále převažuje poměr studentů, kteří studují prezenční formou studia.

Nyní již následovaly otázky týkající se přímo výzkumného tématu – elektronických informačních zdrojů. Nejdříve skupina dotazů, která se váže na první hypotézu, že stále převažují respondenti (resp. studenti FF ZČU v Plzni – obor Humanistika), kteří při svém studiu preferují a stále více využívají klasické tištěné zdroje nežli elektronické informační zdroje.

4 Které zdroje informací při svém studiu využíváte více?

Graf č. 4 – Preference zdrojů respondenty dotazníku

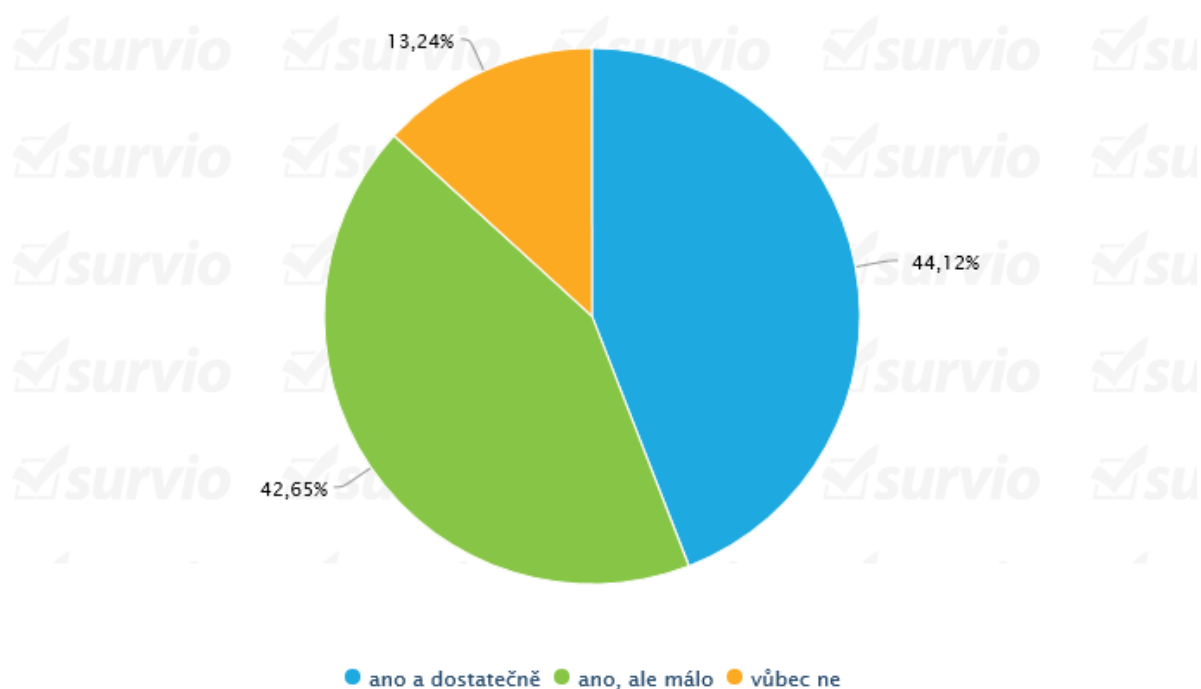
Výsledek otázky vázané na první hypotézu potvrdil její konzervativní předpoklad, že studenti ještě pořád inklinují z větší části (zhruba 53%) ke klasickým tištěným zdrojům informací. Poměr mezi oběma skupinama je vcelku vyrovnaný, rozdíl činil necelých 6%.

Zde si dovolím drobnou odbočku resp. srovnání a zamyšlení. Podobně zaměřený průzkum (využitelnost informačních zdrojů), samozřejmě daleko sofistikovanější, dlouhodobější a s větším výzkumným vzorkem, který se uskutečnil v letech 2001 až 2002 na celkem 392 univerzitách v USA pod názvem „National Survey of Information Users In Colleges and Universities“ ho pořádala Digital Library Federation, mimo jiné zjistil, že přestože jsou EIZ hojně využívány (82%), klasické tištěné zdroje pořád dominují (97%).⁴³ Podrobnějším rozbohem bylo zjištěno, že nejvíce konzervativními v práci s klasickými tištěnými zdroji byli studenti humanitních oborů. Zamyšlení proč tomu tak je, vedlo k názoru, že humanitní obory mají specifické požadavky, ale to by se asi dalo říct i o každých dalších oborech. Zůstal tedy jiný argument, na kterém se tazatelé při vyhodnocování shodli a co lze i prokázat. Tím je fakt, že v oblasti humanitních věd je nabídka menší než např. v oblasti přírodních věd. Také zazněla připomínka, že jsou rezervy v propagaci EIZ a to hlavně ve společenských vědách. Přestože daný výzkum probíhal v USA a před více jak 10 lety, lze

43 ŠEDINOVÁ, Petra. *EIZ ve společenských vědách: zobecnění, specifika, zajímavosti* [online]. © 2006 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: www.inforum.cz/pdf/2006/Sedinova_Petra.pdf

v porovnání s mým současným skromnějším výzkumem, najít určité paralely, na kterých je vidět, že určitá konzervativnost přetrvává dodnes.

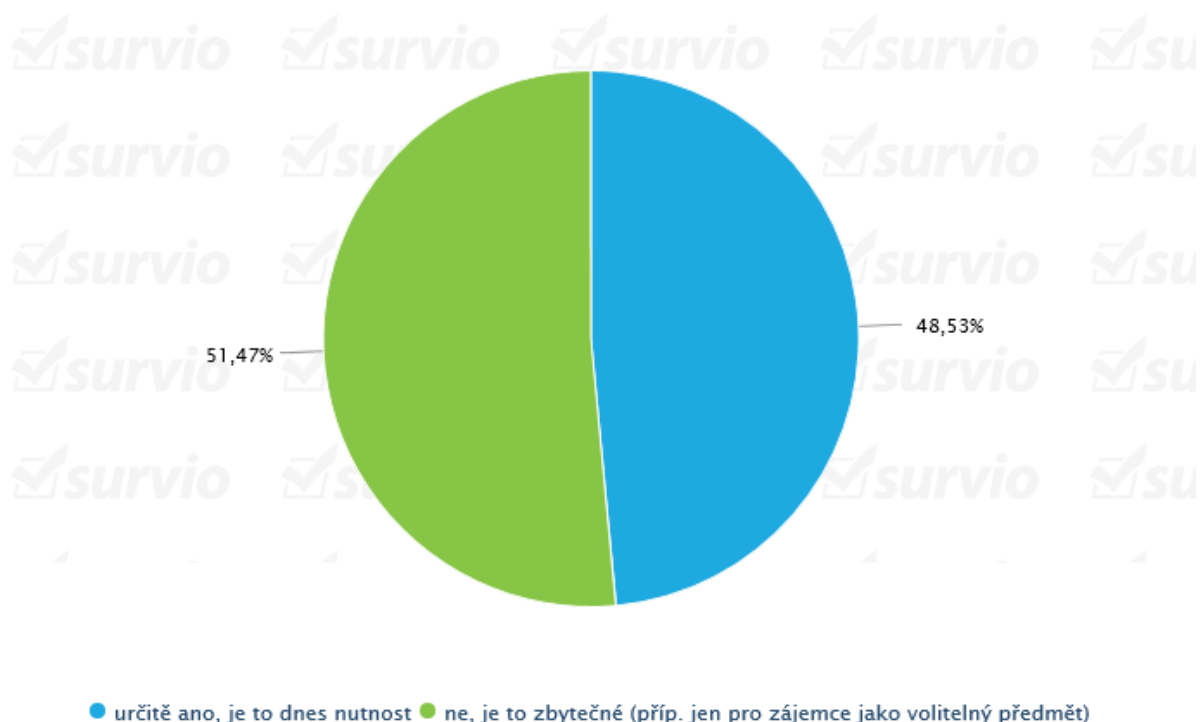
5 Z řad vyučujících jsou Vám v rámci doporučené literatury EIZ nabízeny:

Graf č. 5 – Doporučení EIZ vyučujícími

Daná otázka resp. odpovědi na ni, nám ukázaly, že téměř 87% vyučujících na FF ZČU svým studentům v rámci doporučené či doplňkové literatury k studiu jednotlivých předmětů nabízí elektronické informační zdroje. Mé osobní zkušenosti jsou bližší odpovědi “ano, ale málo“. Nicméně si myslím, že doporučení z řad pedagogů je dostatečný a v příštích obdobích se dá očekávat nárůst jak v nabízení, tak i ve využívání elektronických informačních zdrojů.

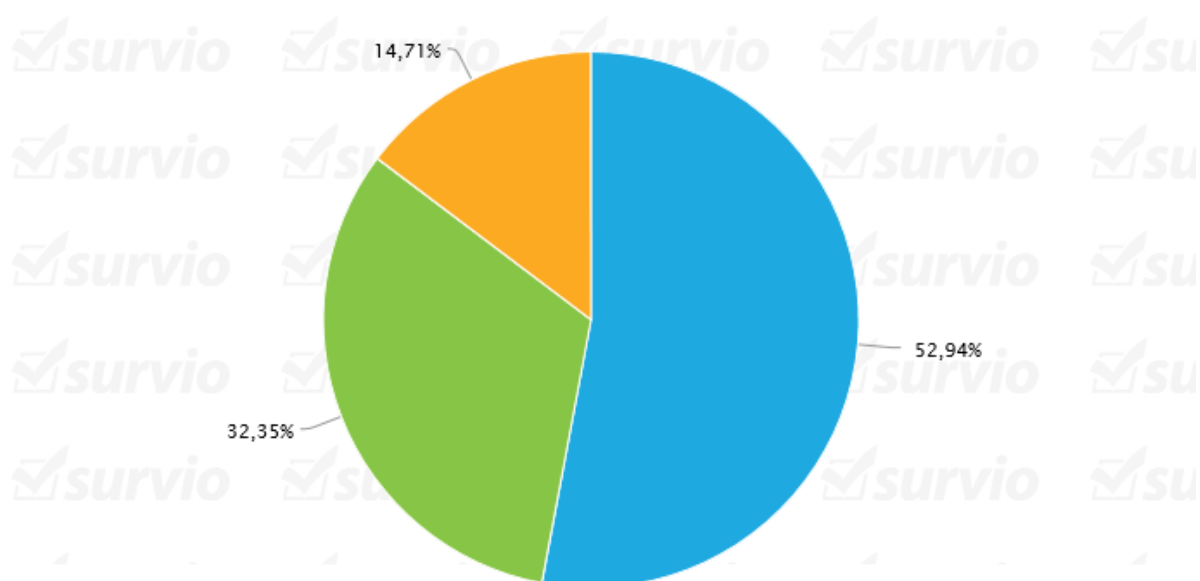
6 Uvítal či souhlasil byste se zařazením povinného předmětu věnujícího se EIZ do studijního programu?

Graf č. 6 – Zájem zařadit povinnou výuku o EIZ

U této otázky to dopadlo, šachovou terminologií řečeno, téměř patem. Případných zájemců z řad studentů dané fakulty ZČU – oboru Humanistika, o možné zařazení kurzu týkajícího se problematiky a práce s elektronickými informačními zdroji, do bloku povinných předmětů, bylo cca. o 3% méně než těch, kterým současný model vyhovuje, a kteří necítí potřebu nového speciálního předmětu věnujícího se EIZ.

7 Víte, kde naleznete přístup a potřebné info ohledně EIZ?

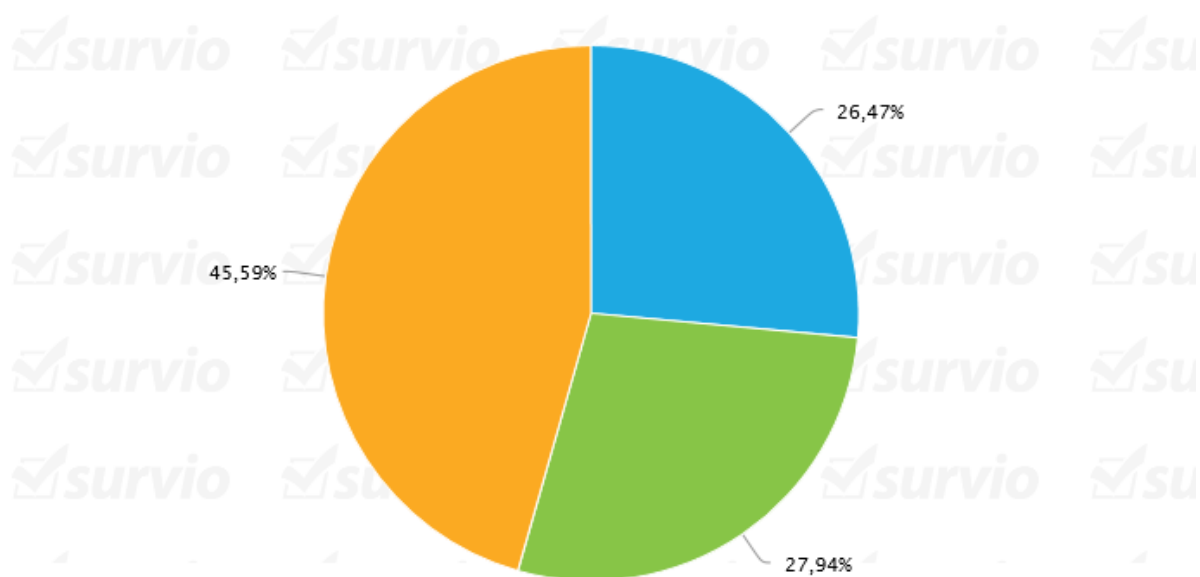
● v univerzitní knihovně ZČU ● na portále resp. studijním oddělení ZČU ● od vyučujících (popř. kolegů studentů)

Graf č. 7 – Přístup a info k EIZ

Z odpovědí na otázku č. 7, je patrné, že nadpoloviční většina respondentů hledá a přistupuje k elektronickým informačním zdrojům na správném místě, tedy v rámci Univerzitní knihovny ZČU včetně jejích webových stránek a propagačních materiálů. Navíc je tu rovněž dostatečná podpora ze strany studijního oddělení, vyučujících i mezi studenty.

Graf č. 8 – Placené dtb na ZČU

8 Kolik placených dtb je aktuálně přístupno studentům ZČU?

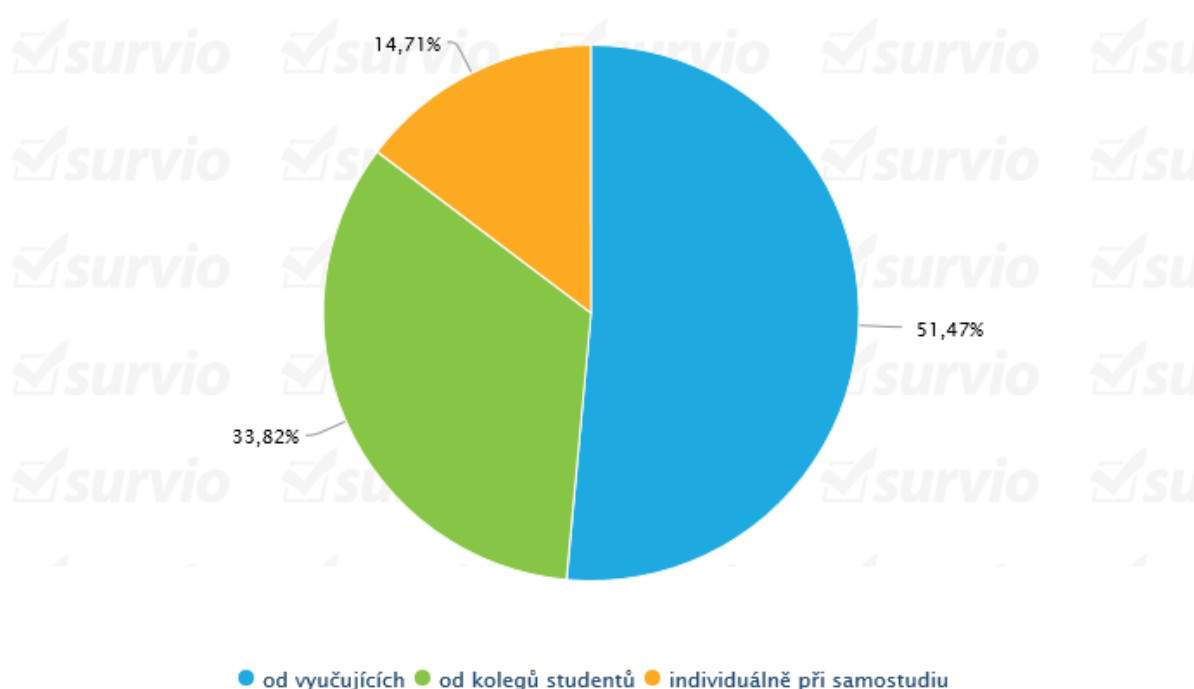

● žádná, pouze volně dostupné ● více než 8 ● 1 až 5

V této otázce je možno registrovat, že více jak ¼ respondentů si myslí, že univerzita neposkytuje studentům žádné licencované elektronické informační zdroje a další téměř polovina studentů odhaduje počet placených databází maximálně do pěti. Z tohoto lze usuzovat, že studenti asi nijak neřeší, na základě čeho se k daným zdrojům mohou dostat, ale rozlišují jen hledisko přístupné/nepřístupné. Možnost početných přístupů berou studenti tak nějak automaticky. Což je možná škoda a současně i nepřímo nevděčné vůči univerzitě, Univerzitní knihovně a jejím odpovědným pracovníkům, kteří museli vynaložit nemalé finance, pracovní a obchodní úsilí, aby zpřístupnění zdrojů zajistili. Dalším vysvětlením výsledné skladby odpovědí, je dle mého to, a informace, získané z poslední otázky dotazníku, mě v daném odhadu utvrzují, že si studenti ve většině případů při řešení svých informačních potřeb vystačí jen s cca. 5 zdroji, které jsou pak zákonitě nejvyužívanějšími.

9 Jak jste se o možnostech využívání EIZ dozvěděl?

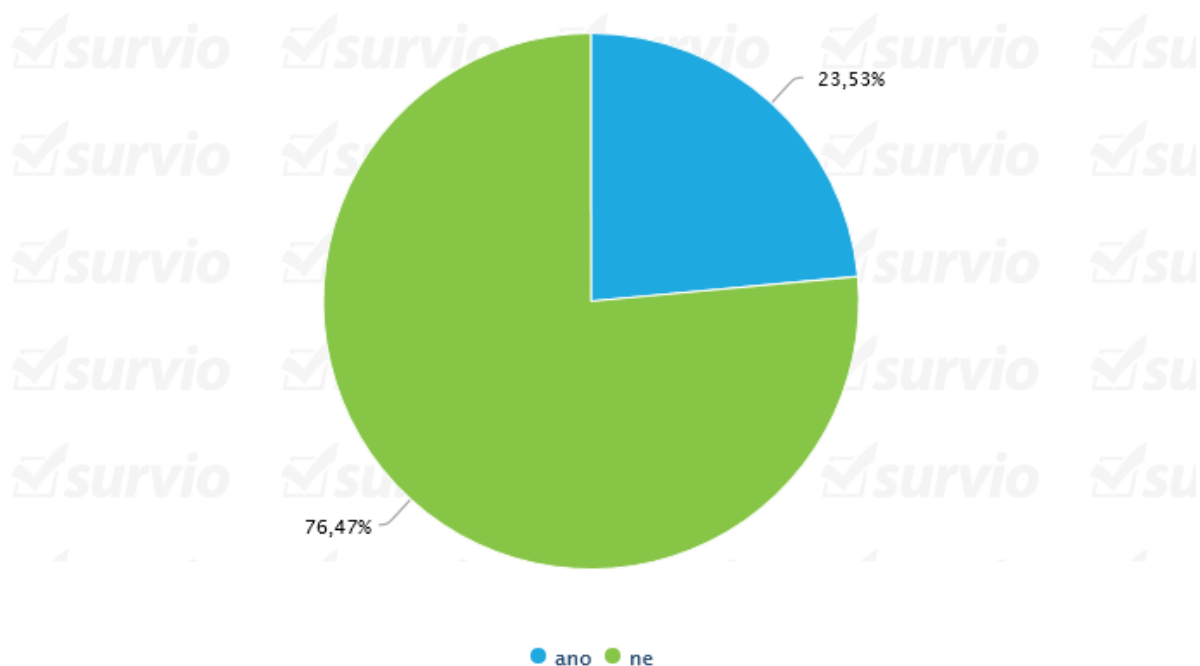

Graf č. 9 – Zdroj informovanosti o EIZ

Odpovědi na tuto otázku do jisté míry korespondují s odpověďmi na otázku č. 5. V obou skupinách výsledků lze nalézt společný prvek a tím je velký podíl vyučujících v přenosu informací a doporučení ohledně EIZ na své studenty.

Graf č. 10 – Autohodnocení respondentů dotazníku ve vztahu k EIZ

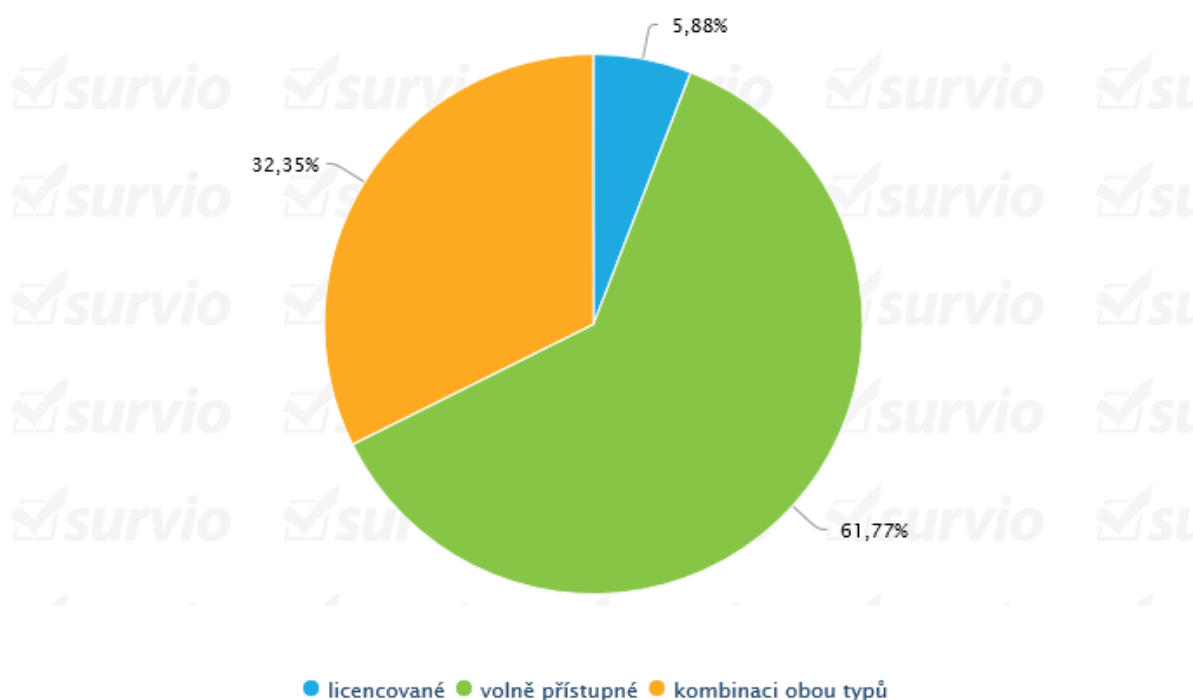
10 Řekli byste o sobě, že dostatečně znáte a využíváte EIZ?

Naopak u aktuální otázky se dostáváme trochu do rozporu s předchozím výsledkem na základě odpovědí na otázku č. 6. V té totiž studenti většinovým poměrem “odmítli“ variantu zařazení specializovaného kurzu EIZ jako povinného předmětu výuky, ale na druhé straně se v desáté otázce sami ohodnotí, že elektronickým informačním zdrojům rozumí nedostatečně a ve stejné míře jich i využívají, a to v počtu převyšujícím $\frac{3}{4}$ všech odpovědí.

Tím se nám jen definitivně, po dílčím náznaku z výsledků 8. otázky, potvrdila druhá hypotéza, že větší část studentů se v problematice a nabídce elektronických informačních zdrojů orientuje v současné době nedostatečně.

11 Jaké typy EIZ při svém studiu využíváte?

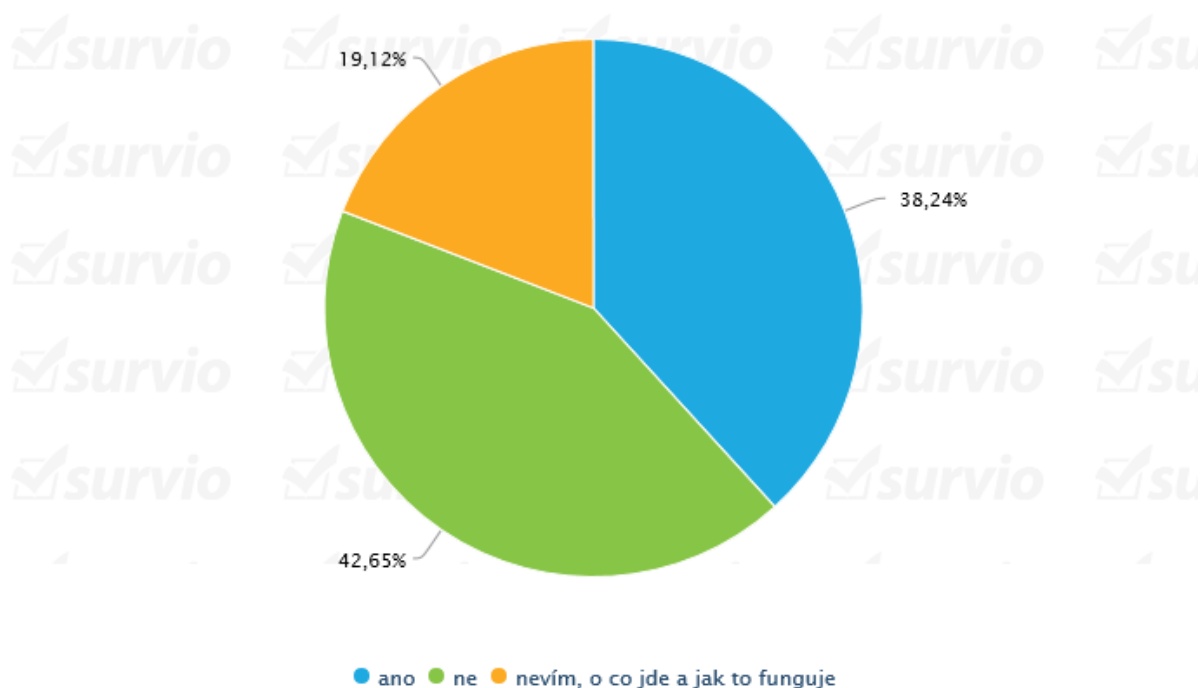

Graf č. 11 – Využití EIZ dle ekonomického přístupu

U předposlední volné otázky lze objevit paralelu s výstupem k otázce č. 8, v níž se prokázalo, že studenti nemají přehled o počtu přístupných licencovaných zdrojů v rámci ZČU. Protože téměř 30% respondentů v osmé otázce odpovědělo, že na ZČU není studentům přístupná ani jedna placená databáze. A nyní toto vnímání jen potvrdili, když více jak 60% z nich uvedlo, že pro své studijní potřeby využívají zdroje veřejně dostupné (pozn.: případný faktor zkreslení této teorie je shodný jako u zmíněné osmé otázky).

Zde se nám nepotvrdila první část třetí hypotézy, která předpokládala, že studenti při svém studiu používají častěji placených zdrojů nežli zdrojů volně přístupných.

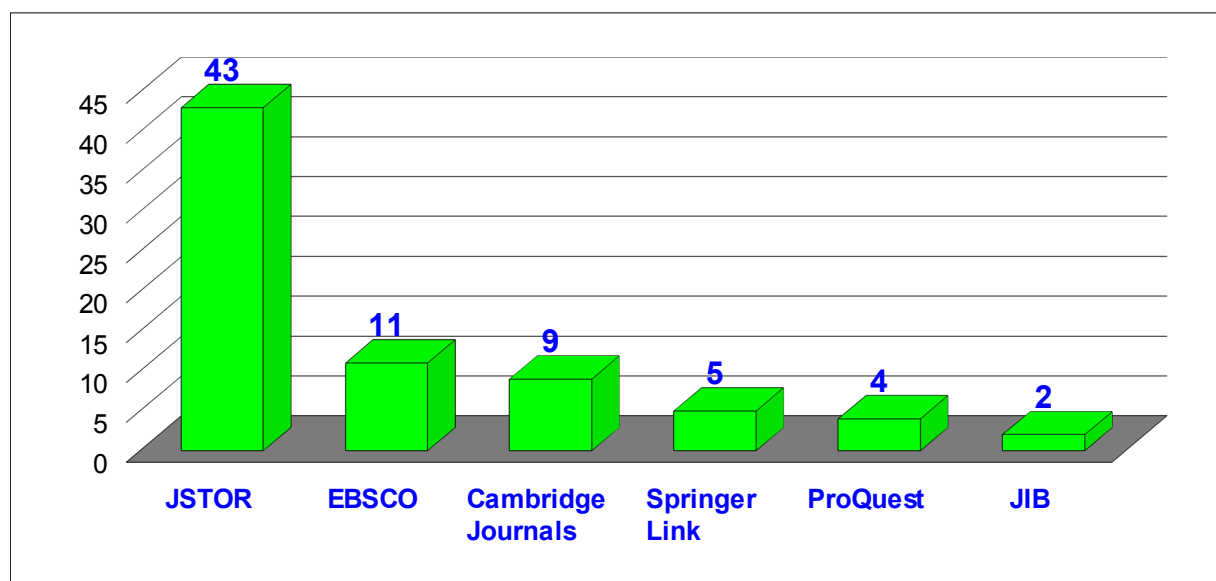
12 Využíváte při práci s EIZ možnost vzdáleného přístupu?

Graf č. 12 – Využití vzdáleného přístupu k EIZ

Poslední volná otázka výzkumu se týkala využití možnosti přístupu k některým EIZ pomocí vzdáleného přístupu přes VPN klienta. Zde se potvrdila moje interní domněnka, zakládající se na vlastní zkušenosti. A totiž, že této užitečné funkce, kterou některé z dostupných elektronických informačních zdrojů umožňují, nevyužívá větší část studentů (téměř 62%, z nichž téměř 20% vůbec neví o co jde a jak to funguje).

13 Uvedte tři dtb dostupné na ZČU, které nejčastěji využíváte při studiu:

Graf č. 13 – Přehled využití dtb

Závěrečná otázka nám přinesla druhou část odpovědi na hypotézu č. 3 výzkumu, Ta se týkala oblíbenosti a četnosti využívání konkrétní databáze jednotlivými studenty při studiu. Respondenti mohli uvést 1 až 3 jména jimi nejpoužívanějších databází dostupných online na ZČU. Poměrně s vysokým náskokem zvítězila databáze JSTOR, se zhruba 4 násobně menším hlasů byla na druhém místě databáze Ebsco. Třetí příčku si zajistila s 9 hlasy databáze Cambridge Journals. Ostatní uvedené databáze již měli hlasy pouze v řádech několika odpovědí. Do vyhodnocení byly ještě zařazeny ty, které posbíraly více než jeden hlas. Byly to Springer Link s 5 a ProQuest se 4 odpovědními body. Pro úplnost zmiňuji i dva hlasy pro JIB (Jednotná informační brána).

Zde je vhodné uvést příspěvek Radovana Kačina a Václava Šubrtů z května 2004 v rámci 10. konference o profesionálních informačních zdrojích - INFORUM 2004, konané v Praze. Zde se tito autoři zamýšlí nad (ne)využíváním elektronických informačních zdrojů. Přestože přední světové databáze typu ProQuest či Ebsco deklarují i nabízejí velké množství kvalitních informací a dokumentů, je jejich obecná praktická využitelnost poměrně slabá. Efektivita vysokými školami vynaložených financí do placených elektronických informačních zdrojů v poměru s reálnými počty přístupů do podobných licencovaných databází, je pak bohužel rovněž velmi malá.⁴⁴

⁴⁴ KAČÍN, Radovan, ŠUBRTA, Václav. *Dobré zdroje a špatní uživatelé? Možnosti marketingu informačních zdrojů* [online]. © 2004 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.inforum.cz/pdf/2004/Kacin_Radovan.pdf

Závěr

Má bakalářská práce se stěžejně věnuje otázce elektronických informačních zdrojů – online dostupných v rámci ZČU v Plzni. Snaží se danou problematiku obecně představit a podat základní definice, pro lepší orientaci. Nicméně hlavní smysl a přínos byl vytyčen k praktické části, která pomocí kvantitativního výzkumu pomocí metody dotazníků zjišťovala aktuální úroveň povědomí, znalostí a využitelnosti těchto zdrojů na vybraném vzorku studentů ZČU v Plzni, konkrétně studenty Filozofické fakulty – obor Humanistika. Tuto skupinu jsem zvolil záměrně, jelikož stejný obor studuji, kombinovanou formou studia, i já sám. Téma elektronických informačních zdrojů jsem si zvolil, jelikož do doby než jsem začal studovat na ZČU v Plzni, jsem o dané problematice nevěděl vůbec nic a během studia mne tato progresivní oblast velmi zaujala. I proto jsem si nakonec zvolil specializaci studia v rámci bloku Knihovnictví a informačních služeb.

Práci mohu rozdělit na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V úvodní teoretické části své bakalářské práce jsem nejprve vymezil a charakterizoval pojem filozofie. Dále jsem se pak zaměřil na teoretické představení hlavního tématu práce - elektronických informačních zdrojů. V této části jsem provedl jejich základní rozdělení i s popisem jednotlivých druhů. Snažil jsem se popsat jak fungují nebo jaké informace uvedené typy zdrojů obsahují apod. Srovnal jsem jejich hlavní přednosti i nevýhody. Předložil jsem doporučení, kde lze najít informace a dokumenty vhodné ke studiu či tvorbě odborných prací. Současně jsem upozornil na nebezpečné typy zdrojů, které mohou být nestálé, neaktuální a neověřené. Nabídl jsem v souvislosti s daným varováním rovnou i některé parametry pro vhodnou volbu elektronických informačních zdrojů.

V podobné struktuře jsem se dále věnoval termínu databází. Některým vybraným databázím, z celkové bohaté nabídky online dostupných elektronických informačních zdrojů na ZČU v Plzni, jsem věnoval v dané kapitole prostor jejich základnímu popisu a představení. Ve výběru se objevily především ty databáze, které jsem na základě sběru dat z výzkumu, vyhodnotil jako studenty nejvíce využívané. Podrobněji se k výzkumu a jeho výsledkům vyjádřím v následujícím odstavci.

V druhé, praktické části své bakalářské práce, jsem pomocí dotazníkového průzkumu ověřoval, jak dalece se studenti Filozofické fakulty ZČU - obor Humanistika, v problematice elektronických informačních zdrojů orientují a nakolik je při svém studiu využívají včetně konkrétních statistik a vyhodnocujících grafů. Výsledky práce mohou být přínosné pracovníkům univerzity resp. Univerzitní knihovny např. při koupi nových či prodlužování stávajících licencí nebo popř. ve strategii jejich podpory a propagace. Studijní oddělení zase

dle výsledků z některých otázek, může třeba zvážit možnost zařazení specializovaného kurzu EIZ do bloku povinné výuky apod.. Sesbíraná data z výzkumu v rámci mé bakalářské práce, mohou rovněž někdy v budoucnu, posloužit pro tématicky obdobně zaměřenou práci, ve které by mimo jiné mohla být, srovnávací studii, porovnána určitá data s časovým odstupem a sledovat tím jejich vývoj.

Na závěr si dovoluji sebekriticky poznamenat, že teoretické informace obsažené v mé bakalářské práci, lze zcela určitě nalézt v celé řadě obsažnějších a celkově vyvedenějších podobách, a to jak s ohledem na předložené charakteristiky a rozdělení u pojmu filozofie, tak i u termínu elektronické informační zdroje. Užitečné však může být to, že informace jsou kompilačně sumarizována do jednoho uceleného a přehledně řazeného dokumentu. Nedostatky v mé bakalářské práci jsou do určité míry dány velkou šíří obou popisovaných oblastí a také tím, že se jedná o mou první odbornou práci zpracovávanou v takovém rozsahu i požadované úrovni. Proto si zde naopak troufnu vyzdvihnout, alespoň trochu, nijak to zase nepřeceňuji, praktickou část práce, kterou osobně považuji za největší devizu celé své práce. Jelikož ta bezpochyby přinesla nové informace, věřím, že i zajímavé a ne nedůležité. Minimálně pro určitou skupinu lidí z řad pracovníků Univerzitní knihovny či studijního oddělení ZČU v Plzni atd.. To, že práce měla díky výzkumu reálnou smysluplnost a zajistila nové informace, vyvažuje určité formální i obsahové nedostatky práce.

Seznam použité literatury:

Pro zpracování seznamu použité literatury a odkazů na zdroje jsem si zvolil způsob řazení dle průběžného číslování jednotlivých citací, tj. Řazení v seznamu odpovídá pořadí v jakém jsou odkazy uváděny v textu práce (u vícečetných výskytů je uveden vždy pouze první použití). Čísla uvedená v prvním sloupci v hranaté závorce značí evidenci počtu použité literatury a odkazů, nekorespondují s čísly odkazů v textu.

- [1] *Filosofický slovník*. 2. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 5. ISBN 80-7182-064-4.
- [2] BLECHA, Ivan. *Filosofie*. 4. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2004. s. 16. ISBN 80-7182-147-0.
- [3] ŠPELDA, Daniel. *Úvod do filozofie: KFI/UDF* [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: https://www.esf.kfi.zcu.cz/kompendium/?course=kfi_udf&page=00000004
- [4] BEDNÁŘ, Miloš. *Základy filozofie a etika*. [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://www.ftvs.cuni.cz/katedry/kin/Bednar/Fil.studopora.doc>
- [5] ŠTEJROVÁ, Veronika. *Elektronické informační zdroje z oblasti filozofie dostupné v České republice*. [online]. 2012, s. 9 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/handle/11025/4897/Bakalarska%20prace%2024.4.2012%20-%20tisk.pdf?sequence=1>
- [6] MURGAŠ, Jaromír. *Úvod do filozofie: KFI/UDF* [online]. [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: https://www.esf.kfi.zcu.cz/kompendium/?course=kfi_udf&page=00000013
- [7] NEFF, Vladimír. *Filosofický slovník pro samouky neboli Antigorgias*. 4. vyd. Praha : Mladá fronta, 2007. s. 441. ISBN 978-80-204-1547-9.
- [8] CELBOVÁ, Ludmila. *Elektronické zdroje: Aktuální změny a doplňky ve standardech* [online]. © 1998 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/informativni-materialy/elzdroje#predml>
- [9] OBSTOVÁ, Gabriela. *ISBD* [online]. © 2010 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/ISBD>.
- [10] FIALA, Jan. *Elektronické informační zdroje : využití pro život I*. [online]. Masarykova Univerzita, 2007 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/eiz_opora.pdf
- [11] MATÝSOVÁ, Tereza. *Elektronické informační zdroje pro obor pedagogika, citování a formální náležitosti závěrečné práce* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www.slideshare.net/rs_knihovnaffmu/elektronick-informan-zdroje-pro-obor-pedagogikacitovni-a-formln-nleitosti-zvren-prce
- [12] *Informační zdroje, podpora, kanály* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://wikisofia.cz/index.php/Informa%C4%8Dn%C3%AD_zdroje_podpora_kan%C3%A1ly
- [13] BOLDIŠ, Petr. Jak oddělit zrna od plev: Ověřování informací v prostředí internetu [online]. © 2003 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.inforum.cz/archiv/inforum2003/prispevky/Boldis_Petr.pdf
- [14] ČÍŽEK, Jakub. *World Wide Web oslavil 25. narozeniny. Takto kdysi vypadal* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/clanky/world-wide-web-oslavil-25-narozeniny-takto-kdysi-vypadal/sc-3-a-172838/default.aspx>
- [15] MURRAY, H. Brian. MOORE, Alvin. *Sizing The Internet : A White Paper* [online]. © 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.cs.toronto.edu/~leehyun/papers/Sizing_the_Internet.pdf

- [16] FIALA, Jan. *Elektronické informační zdroje : využití pro život II.* [online]. Masarykova Univerzita, 2007 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/eiz2_opora.pdf
- [17] KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2013-04-12]. Dostupné z [www: http://aleph.nkp.cz/F/EJRCSAFBRFCQAYKFX4S9F8BJN8CHX6G6ED7S3JH99QUYPI2YA4-41960?func=full-set-set&set_number=028162&set_entry=000010&format=99](http://aleph.nkp.cz/F/EJRCSAFBRFCQAYKFX4S9F8BJN8CHX6G6ED7S3JH99QUYPI2YA4-41960?func=full-set-set&set_number=028162&set_entry=000010&format=99)
- [18] FABIÁN, Ondřej. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://issuu.com/nakliv/docs/eiz_skripta
- [19] PAPÍK, Richard. *Elektronické informační zdroje – služby databázových center* [online]. © 1999 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://dialog.vc.cvut.cz/docs/ch4.php3>
- [20] PAPÍK, Richard. *Vyhledávání informací III. : Dialogové služby světových databázových center* [online]. © 2002 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0201/0201020.html>
- [21] *Databáze v knihovně Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze* [online]. © 2013 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-2405-version1.pdf>
- [22] *Vybrané volně dostupné zdroje pro filosofii* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://knihovna.flu.cas.cz/cs/volne-pristupne-elektronicke-zdroje/2008/7/7/vybrane-volne-dostupne-zdroje-pro-filosofii/>
- [23] *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/>
- [24] *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/dleoboru.html?obor=170>
- [25] KATOLICKÁ, Barbora. *Elektronické informační zdroje* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/data/EIZ_2012.ppt
- [26] *AiP : ProQuest STM.* [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.aip.cz/produkty/572-proquest-stm-package/>
- [27] *Elektronické informační zdroje na ZČU* [online]. [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.knihovna.zcu.cz/elektronicke-informacni-zdroje/abecedne.html?id=446>
- [28] ŠEDINOVÁ, Petra. *EIZ ve společenských vědách: zobrazení, specifika, zajímavosti* [online]. © 2006 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: www.inforum.cz/pdf/2006/Sedinova_Petra.pdf
- [29] KAČÍN, Radovan, ŠUBRTA, Václav. *Dobré zdroje a špatní uživatelé? Možnosti marketingu informačních zdrojů* [online]. © 2004 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.inforum.cz/pdf/2004/Kacin_Radovan.pdf

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1 – Filosofické disciplíny současnosti a přílehlé speciální vědy ..... str. 11

Seznam grafů:

Graf č. 1 – Genderová skladba respondentů dotazníku ..... str. 34

Graf č. 2 – Věková skladba respondentů dotazníku ..... str. 35

Graf č. 3 – Forma studia u respondentů dotazníku ..... str. 36

Graf č. 4 – Preference zdrojů respondentů dotazníku ..... str. 37

Graf č. 5 – Doporučení EIZ vyučujícími ..... str. 38

Graf č. 6 – Zájem zařadit povinnou výuku o EIZ ..... str. 39

Graf č. 7 – Přístup a info k EIZ ..... str. 40

Graf č. 8 – Placené dtb na ZČU ..... str. 40

Graf č. 9 – Zdroj informovanosti o EIZ ..... str. 41

Graf č. 10 – Autohodnocení respondentů dotazníku ve vztahu k EIZ ..... str. 42

Graf č. 11 – Využití EIZ dle ekonomického přístupu ..... str. 43

Graf č. 12 – Využití vzdáleného přístupu k EIZ ..... str. 44

Graf č. 13 – Přehled využití dtb ..... str. 45

Resume

In the theoretical part of this bachelor's work, I submit and define the term "philosophy". I focus on the theoretical introduction of the work's main subject - electronic information resources. In this part, I divide them and describe the particular types. I describe how they work or which information they include. I compare their advantages and disadvantages. I submit the recommendation, where the information and documents for studies or professional work can be found. I point out the sources types, which can be unstable, not current and not certified. I offer the parameters for the appropriate choice of the electronic information resources.

Similarly, I refer to the term "databases". In the theoretical part, I verify by the questionnaire research how considerably are students of Faculty of Philosophy - University of West Bohemia, major in Humanistic, informed in the electronic information resources issues and how much they use it in their studies, including the specific statistics and evaluation graphs.

The work results can be useful to university or rather university library employees, for example while buying new or extending the current licenses, or promoting and advertising. Study department can consider integration of the specialized electronic information resources class into the compulsory education. Last but not least, the results can also help the similar comparative study. I consider the practical part of my work to be the biggest benefit.